

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 184/2015-66

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 11. novembra 2015 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej a zo sudcov Lajosa Mészárosa a Ladislava Orosza (sudca spravodajca) o sťažnosti obchodnej spoločnosti Petit Press, a. s., Lazaretská 12, Bratislava, zastúpenej DEDÁK & Partners, s. r. o., Mlynské nivy 45, Bratislava, prostredníctvom ktorej koná jej konateľ a advokát JUDr. Pavol Blahušiak, a Advokátskou kanceláriou Tomáš Kamenec, s. r. o., Špitálska 43, Bratislava, prostredníctvom ktorej koná jej konateľ a advokát Mgr. Tomáš Kamenec, ktorou namieta porušenie slobody prejavu podľa čl. 26 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 15 Co 144/2012 z 27. marca 2013 a základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 256/2013 z 5. decembra 2013, za účasti Krajského súdu v Banskej Bystrici a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo obchodnej spoločnosti Petit Press, a. s., na slobodu prejavu podľa čl. 26 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky v spojení so základným právom na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 15 Co 144/2012 z 27. marca 2013 p o r u š e n é b o l i .

2. Rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 15 Co 144/2012 z 27. marca 2013 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d ě a l š i e k o n a n i e .

3. Obchodnej spoločnosti Petit Press, a. s., priznáva finančné zadost'učinenie v sume 3 000 € (slovom tritisíc eur), ktoré jej je Krajský súd v Banskej Bystrici p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Obchodnej spoločnosti Petit Press, a. s., priznáva úhradu trov konania v sume 340,80 € (slovom tristoštyridsať eur a osemdesiat centov), ktorú je Krajský súd v Banskej Bystrici p o v i n n ý uhradiť na účet jej právnych zástupcov DEDÁK & Partners, s. r. o., Mlynské nivy 45, Bratislava, a Advokátskej kancelárie Tomáš Kamenec, s. r. o., Špitálska 43, Bratislava, každému v sume po 170,40 € (slovom stosedemdesiat eur a štyridsať centov).

5. Vo zvyšnej časti s'ťažnosti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 12. marca 2014 telefaxom a 14. marca 2014 poštou doručená s'ťažnosť obchodnej spoločnosti Petit Press, a. s., Lazaretská 12, Bratislava (ďalej len „s'ťažovateľka“, v citáciách aj „s'ťažovateľ“), zastúpenej DEDÁK & Partners, s. r. o., Mlynské nivy 45, Bratislava, prostredníctvom ktorej koná jej konateľ a advokát JUDr. Pavol Blahušiak, a Advokátskou kanceláriou Tomáš Kamenec, s. r. o., Špitálska 43, Bratislava, prostredníctvom ktorej koná jej konateľ a advokát Mgr. Tomáš Kamenec, ktorou namieta porušenie slobody prejavu podľa čl. 26 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 15 Co 144/2012 z 27. marca 2013 (ďalej aj „napadnutý rozsudok“) a základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 1 ods. 1 ústavy uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3 Cdo 256/2013 z 5. decembra 2013 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

Zo sťažnosti a z príloh k nej priložených vyplýva, že [REDACTED] (ďalej len „žalobca“) podal proti sťažovateľke 29. júla 2010 žalobu o ochranu osobnosti, ktorou sa domáhal *„1. uverejnenia ospravedlnenia na titulnej strane denníka SME v troch nasledujúcich vydaniach v znení uvedenom v petite žaloby, 2. náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 150.000 EUR, 3. náhrady trov konania. Ospravedlnenie a nemajetkovú ujmu požaduje žalobca za údajné neoprávnené informovanie o jeho osobe v článkoch, ktoré malo zasiahnuť do jeho cti, ľudskej dôstojnosti, dobrého mena, povesti a súkromia.“*

Okresný súd Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) vydal 29. februára 2012 čiastočný rozsudok sp. zn. 14 C 131/2010 (ďalej aj „čiastočný rozsudok okresného súdu z 29. februára 2012“), ktorým zaviazal sťažovateľku v lehote 15 dní od právoplatnosti rozhodnutia uverejniť v strede hornej polovice titulnej strany denníka SME v troch po sebe nasledujúcich vydaniach ospravedlnenie veľkými písmenami abecedy v znení petitu navrhnutého žalobcom. Okresný súd o náhrade nemajetkovej ujmy a o náhrade trov konania čiastočným rozsudkom z 29. februára 2012 nerozhodol. Na základe odvolania sťažovateľky označené rozhodnutie okresného súdu potvrdil krajský súd napadnutým rozsudkom. O dovolaní sťažovateľky proti napadnutému rozsudku krajského súdu rozhodol najvyšší súd napadnutým uznesením tak, že ho odmietol.

Vo vzťahu k napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu, ktoré podľa sťažovateľky porušuje jej základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 1 ods. 1 ústavy, sa v sťažnosti okrem iného uvádza, že *„trpí viacerými vadami a je zjavne nepreskúmateľný. V Uznesení NS prezentoval Najvyšší súd bohatú judikatúru slovenských súdov k tejto otázke, pričom za prevažujúci považoval názor, že nedostatok riadneho odôvodnenia rozsudku nezakladá vadu konania podľa § 237 písm. f) OSP a teda ani jeho prípustnosť, ale ide len o tzv. inú vadu konania podľa § 241 ods. 2 písm. b) OSP, ktorou možno len odôvodniť podanie dovolania“*. S poukazom na judikatúru ústavného súdu (III. ÚS 198/2011) sťažovateľka vyvodzuje záver, že *„dôvod nepreskúmateľnosti zakladá aj prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f) OSP“*.

Sťažovateľka tiež tvrdí, že najvyšší súd napadnutým uznesením porušil jej základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 1 ods. 1 ústavy aj tým, že sa nestotožnil s jej názorom, podľa ktorého jej postupom krajského súdu bola odňatá možnosť konať pred súdom, ku ktorému malo dôjsť tým, že jej krajský súd nedoručil vyjadrenie žalobcu k jej odvolaniu proti čiastočnému rozsudku okresného súdu z 29. februára 2012. Sťažovateľka v tejto súvislosti poukazuje na uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 46/2012 z 26. februára 2013, v ktorom pripustil nespravodlivosť odvolacieho konania, v rámci ktorého sa odvolací súd vyjadrením žalovaného k odvolaniu zaoberal, pričom ho uviedol do obsahu odôvodnenia svojho rozhodnutia bez toho, aby vyjadrenie žalovaného k odvolaniu bolo doručené žalobcovi, a uzatvára, že je v rozpore s princípom právnej istoty, ak „Najvyšší súd k rovnakej otázke zaujal v priebehu 1 roka v dvoch rozhodnutiach dva protichodné závery...“. Podľa sťažovateľky „... Vzhľadom na svoju neinformovanosť sťažovateľ nemohol do tejto názorovej interakcie zasiahnuť, argumenty žalobcu vyvrátiť a tak formovať/ovplyvňovať konečný názor odvolacieho súdu. V danom prípade došlo preto zo strany odvolacieho súdu aj Najvyššieho súdu k porušeniu princípu predvídateľnosti súdneho rozhodnutia, a tým i k porušeniu zásady právnej istoty sťažovateľa. Rovnaké dôsledky má aj rozhodovanie Najvyššieho súdu k otázke prípustnosti dovolania z dôvodu nedostatku riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia podľa § 237 písm. f) OSP...“.

K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy napadnutým rozsudkom krajského súdu sťažovateľka okrem iného uvádza:

„... konanie, ktoré predchádzalo vydaniu druhostupňového rozsudku sa nemôže javiť ako spravodlivé, keď žalobca pôsobil na prvostupňovom súde, ktorý vydal prvostupňový rozsudok. Jeho manželka [REDAKOVANÉ] je sudkyňa na odvolacom súde a dokonca mala byť členkou senátu, ktorý rozhodoval o odvolaní sťažovateľa. Aj keď z rozhodovania v tejto veci bola nakoniec vylúčená, postupne 6 sudcov Krajského súdu v Banskej Bystrici uviedlo, že sa cítia vo veci zaujatí. Členkou senátu rozhodujúcou o odvolaní sťažovateľa v tejto veci bola aj [REDAKOVANÉ], predsedníčka senátu 17 Co, v ktorom pôsobí aj manželka žalobcu. Sťažovateľ sa domnieva, že v prejednávanej veci nebol do úvahy braný objektívny aspekt nestrannosti a nebolo prihliadnuté

na postavenie a predchádzajúcu činnosť sudcov (ale aj žalobcu), ktorí rozhodovali na druhostupňovom súde ako i prvostupňovom súde.“

V nadväznosti na požiadavku riadneho odôvodnenia rozhodnutí súdov sťažovateľka namieta nedostatočné vysporiadanie sa krajského súdu s jej argumentáciou vzťahujúcou sa k týmto záverom:

- «1. nepravdivosť výroku „[redacted] lovil zadarmo“*
- 2. nepravdivosť výroku „[redacted] zakázal o sebe písať“*
- 3. nesprávne označenie poľovníckeho združenia*
- 4. načasovanie článkov*
- 5. ohrozenie bezpečnosti žalobcu informovaním o poľovačkách*
- 6. dôvodnosť utajenia údajov o žalobcovi*
- 7. nedostatočné opísanie skutočností v článkoch.»*

K bodu 1 sťažovateľka poukazuje na názor vyslovený ústavným súdom v jeho náleze sp. zn. II. ÚS 340/09, podľa ktorého *„nepovažuje za správne, ak všeobecný súd rozhodujúci o veci nezohľadní, resp. nedostatočne zohľadní organickú väzbu medzi titulkom (nadpisom) určitého článku a jeho vecným obsahom“*, a dodáva, že v článkoch je *„pritom jednoznačne uvedené, že v skutočnosti mal žalobca za lov poskytnúť protihodnotu (barter) vo forme lovu bažantov. A teda že nešlo výslovne o dar v pravom slova zmysle (t. j. bezodplatné plnenie).“*.

V súvislosti s (ne)pravdivosťou výroku *„[redacted] zakázal o sebe písať“* sťažovateľka upozorňuje, že názor krajského súdu, podľa ktorého citované zjednodušenie autora nie je namieste a nevyplýva z vykonaného dokazovania, keďže *«V texte článku „[redacted] zakázal o sebe písať“ bola odcitovaná relevantná pasáž jeho emailu, teda verejnosť sa dozvedela, že žalobca mimo iného napísal, že nedáva súhlas na zverejnenie svojej identity. Nadpis článku tak v žiadnom prípade nebol zavádzajúci a nepravdivý, naopak, čitateľom sa v článku sprostredkovala komunikácia novinára so žalobcom a sám si mohol vytvoriť názor, či žalobca „zakázal o sebe písať“, alebo „neudelil súhlas o sebe písať“.»*.

K bodu 3 (nesprávne označenie poľovníckeho združenia) sťažovateľka uvádza, že *«Odvolací súd vytkol viaceru nepresnosť a novinárskych skratiek v článkoch, keď revír [redacted] označil autor článkov ako „revír, ktorý má od štátu prenajatý regionálny politik Slobodného fóra [redacted]“ (napr. na str. 23, odsek 3, a 25 ods. 2 druhostupňového rozsudku). V článku „Šéfoval súdu strieľal zadarmo“, sa pritom uvádza, že žalobca lovil v revíre [redacted], ktorý má prenajatý poľovné združenie podnikateľa a regionálneho politika Slobodného fóra [redacted]“. Z textu článkov tak je zrejmé, že nejde o revír v nájme [redacted], ale združenia, ktorého je členom. Z dôvodu postavenia [redacted] v Poľovníckom spolku [redacted] išlo o prípustné zjednodušenie a nie o nepravdivé tvrdenie, ktoré by mohlo akokoľvek zasiahnuť do osobnostných práv žalobcu.».*

K tvrdeniu krajského súdu, že *„článok bol uverejnený tesne pred voľbou Špecializovaného trestného súdu, o ktorú funkciu sa uchádzal žalobca“* (bod 4, pozn.), sťažovateľka dodáva, že *«Články boli uverejnené v septembri 2009, voľba sa uskutočnila až vo februári 2010, a ministerka spravodlivosti rozhodla o výbere predsedu súdu z troch uchádzačov až v júni 2010, t. j. 9 mesiacov po uverejnení článkov. Tvrdenie o „načasovaní článkov tesne pred voľbou predsedu Špecializovaného trestného súdu“ nemá oporu v dokazovaní a je v hrubom rozpore so skutkovým stavom. Samotné konštatovanie časových súvislostí bez preskúmania ďalších skutočností, napr. dobromyseľnosti autora článkov nemôže byť v žiadnom prípade na ujmu slobody prejavu sťažovateľa.».*

Záver krajského súdu o ohrození bezpečnosti žalobcu informovaním o poľovačkách (bod 5, pozn.) sťažovateľka považuje za nesprávny, keďže *«V prípade informovania o legitímnej otázke verejného záujmu, akou bezpochyby je nezávislosť verejných činiteľov (súdnych funkcionárov či vysokých štátnych úradníkov), nemôže byť tlači odopreté informovať o poľovačkách po roku od ich uskutočnenia. Takéto informácie predstavujú pre zainteresované osoby minimálne bezpečnostné riziko (ak vôbec nejaké). Pracovné zaradenie žalobcu na Špecializovanom trestnom súde je široko medializované a dobre známe a žiadne médiá za sprístupnenie informácií o mieste pracoviska žalobcu sankcionované neboli.».*

K dôvodnosti utajenia údajov o žalobcovi (bod 6, pozn.) sťažovateľka uvádza, že *«úlohou článkov bolo poukázať na možné spochybnenie nezávislosti žalobcu a možnú stratu príjmov Štátnych lesov SR z poľovačiek. Išlo tak nepochybne o tému verejného záujmu, prezentovanú v polemickom tóne. Články žalobcu neobviňovali z porušenia etických, morálnych či právnych noriem, ani neboli osočujúce či vulgárne; len poukazovali na možné nedostatky systému. Závery súdov o nedôvodnosti informovania o poľovníckych aktivitách žalobcu tak predstavujú nepochopenie úlohy tlače, ktorou je upozorňovanie nielen na zlyhanie ktorejkoľvek zložky verejnej moci (vrátane súdnej), ale aj odhaľovanie rizík ich fungovania. Reprezentanti súdnej moci sú nepochybne povinní takúto diskusiu o svojej nezávislosti strpieť, aj keď sa týka ich voľnočasových aktivít.»*.

Sťažovateľka namieta aj konštatáciu krajského súdu, že *„články nedali čitateľom možnosť vytvoriť si vlastný názor k opisovaným skutočnostiam pre nedostatok obsiahnutých informácií“*, a zdôrazňuje, že *«Nie je možné na spravodajský denník klásť nesplniteľné nároky spočívajúce v podrobnom opísaní všetkých skutočností súvisiacich s témou spracúvanou v tom ktorom článku. Novinár musí v rámci priestoru poskytnutého mu redakciou v tlačenej verzii denníka vybrať najdôležitejšie informácie tak, aby sa „zmestil“ do vymedzeného priestoru.»*. (bod 7, pozn.)

Okrem už uvedených nedostatkov krajský súd v napadnutom rozsudku podľa sťažovateľky *„vôbec nevysvetlil, v čom spočíva závažnosť zásahov spôsobených článkami, ktorá má zakladať právo žalobcu na uverejnenie troch opakujúcich sa ospravedlnení“*.

K požiadavke primeranosti obmedzenia slobody prejavu sťažovateľka poznamenáva, že *„Ústavou prípustným účelom obmedzenia slobody prejavu je ochrana osobnostných práv. Takéto obmedzenie však musí byť primerané sledovanému účelu. Napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu neidentifikuje naliehavú spoločenskú potrebu na obmedzení práva sťažovateľa na slobodu prejavu. Toto obmedzenie z podstaty veci nemôže byť ani v demokratickej spoločnosti nevyhnutné, nakoľko je vo vitálnom záujme spoločnosti, aby bola informovaná o možných rizikách fungovania súdnej moci a prepojenia na politikov,*

prípadne podnikateľský sektor... Zákaz informovania o aktivitách sudcov nemôže byť legitímny a vyvoláva obavy z korporatívneho správania sa sudcov.“.

Podľa sťažovateľky sa krajský súd značne neštandardným spôsobom vysporiadal s testom proporcionality (tzv. Alexyho formula), pričom týmto spôsobom poprel závery ústavného súdu opakovane prezentované v jeho nedávanej judikatúre práve k aplikácii testu proporcionality (II. ÚS 558/2012, IV. ÚS 107/2010, II. ÚS 326/09, II. ÚS 152/08)

Sťažovateľka sa tiež domáha priznania primeraného finančného zadostučinenia v sume 10 000 € argumentujúc, že uložením povinnosti uverejniť ospravedlnenie žalobcovi „zasiahol Okresný súd Banská Bystrica ako aj Krajský súd v Banskej Bystrici zásadným spôsobom do práv sťažovateľa na slobodu prejavu.

Daný priestor denníka je kľúčový pre uverejnenie hlavných správ dňa a má za úlohu prilákať a zaujať potenciálnych čitateľov, ktorý by si výtlačok denníka kúpili. Ospravedlnenie 3 dni nielenže zmenšilo priestor denníka SME na publikovanie denných správ, ale aj inzerciu. Z textu ospravedlnenia sa tiež javí, akoby sťažovateľ konal neeticky a neprofesionálne, zverejňoval nepravdivé informácie a tým spôsobil žalobcovi vážny zásah do osobnostných práv. Takýto text uverejnený na príkaz súdu mohol poškodiť dobrú povesť a renomé sťažovateľa a denníka SME v očiach čitateľov a tiež obchodných partnerov. ...

Zásah do slobody prejavu sťažovateľa je ireverzibilný, keďže ospravedlnenia žalobcovi už uverejnené boli...“.

Na základe uvedených skutočností sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. Základné práva spoločnosti Petit Press, a. s. podľa článku 26 ods. 1 a 2 a 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 27. 3. 2013, č. k. 15 Co/144/2012-493 porušené boli.

2. Základné práva spoločnosti Petit Press, a. s. podľa článku 1 ods. 1 a 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Najvyššieho súdu z 5. 12. 2013, sp. zn. 3 Cdo 256/2013 porušené boli.

3. *Rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 27. 3. 2013, č. k. 15 Co/144/2012-493 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.*

4. *Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 5. 12. 2013, sp. zn. 3 Cdo 256/2013 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.*

5. *Krajský súd v Banskej Bystrici a Najvyšší súd Slovenskej republiky sú povinní spoločne a nerozdielne zaplatiť spoločnosti Petit Press, a. s. primerané finančné zadosťučinenie vo výške 10.000 EUR do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu.*

6. *Spoločnosti Petit Press, a. s. priznáva úhradu trov konania.*“

Ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 184/2015-26 z 26. marca 2015 sťažnosť sťažovateľky prijal na ďalšie konanie. Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval predsedu krajského súdu a predsedníčku najvyššieho súdu, aby sa vyjadrili k sťažnosti a zároveň oznámili, či trvajú na ústnom pojednávaní vo veci.

Krajský súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti v prípise sp. zn. Spr 594/15 z 26. mája 2015, v ktorom predovšetkým konštatoval, že *„Odvolací súd sa zaoberal všetkými podstatnými skutočnosťami rozhodnými pre posúdenie veci, pričom vychádzal len z vykonaného dokazovania pred súdom prvého stupňa a reagoval na námietky uvedené v odvolaní, ktoré taktiež boli len tie, ktoré účastníci produkovali v prvostupňovom konaní a ktoré prvostupňový súd nevyriešil k ich spokojnosti a podľa ich subjektívnych predstáv.“*

K námietke sťažovateľky o nedoručení vyjadrenia žalobcu k odvolaniu sťažovateľky proti čiastočnému rozsudku okresného súdu z 29. februára 2012 predseda krajského súdu s poukazom na § 209a ods. 1 a 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) uviedol, že *„Citované ustanovenie explicitne upravuje povinnosť súdu doručiť odvolanie ostatným účastníkom s tým, že ich vyzve na vyjadrenie. Odporca v sťažnosti neuvádza, na základe čoho mal súd doručiť vyjadrenie, v sťažnosti bližšie neuvádza právnu normu, ktorá nebola dodržaná...“*

Nie je pravda, čo uvádza sťažovateľ, že z druhostupňového rozsudku vyplýva, že odvolací súd sa s obsahom nedoručeného vyjadrenia intenzívne zaoberal a bol týmto

inšpirovaný, keď si množstvo argumentov osvojil a pribral ich do svojho odôvodnenia rozsudku a na vyjadrenie opakovane poukazoval... V zmysle § 157 ods. 2 O. s. p. súd obsah vyjadrenia do svojho rozhodnutia uviedol. Je rozdiel uvádzať tvrdenia a vyjadrenia účastníkov a proces úvahy a hodnotenia. Súd vychádzal z vykonaného dokazovania pred súdom prvého stupňa. Ak odvolací súd sa zaoberal argumentami odvolateľa (odporcu) a tieto uviedol do rozhodnutia, s prihliadnutím na princíp rovnosti zbraní je spravodlivé, že uviedol aj reakciu protistrany (navrhovateľa).“.

K námietke sťažovateľky o tom, že v prerokúvanej veci „*nebol do úvahy braný objektívny aspekt nestrannosti a nebolo prihliadnuté na postavenie a predchádzajúcu činnosť sudcov (ale aj žalobcu)*“, predseda krajského súdu uviedol rozhodné skutočnosti týkajúce sa pridelenia veci na prerokovanie a rozhodnutie vo veci konajúcemu senátu krajského súdu, ktoré sú totožné so skutočnosťami uvádzanými k tejto námietke v odôvodnení napadnutého uznesenia najvyššieho súdu (k tomu pozri odôvodnenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu k tretej námietke citované ďalej, pozn.), a tieto následne doplnil: „*V zmysle judikatúry NS SR nie je dôvodom pre vylúčenie sudcu to, že pracuje na súde, kde sa vec prejednáva. Vo vzťahu k nezáujatosti sudcov okresného súdu krajský súd uvádza, že [REDAKOVANÉ] síce pracoval na OS Banská Bystrica ako sudca v rokoch 1996 - 2005, ale od 1. 1. 2006 sa stal sudcom Špeciálneho súdu. Ak sťažovateľ vytýka odvolaciemu súdu, že sa mal venovať prevereniu existencie objektívneho aspektu nestrannosti, je potrebné uviesť, že odvolací súd nemal dôvod aplikovať § 221 ods. 1 písm. g) O. s. p., pretože zákonný sudca okresného súdu nebol vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci. Ak sťažovateľ mal pochybnosť o nestrannosti súdov (sudcov), mohol vzniesť námietku zaujatosti.*“

K námietke neakceptovania princípu proporcionality predseda krajského súdu zdôraznil, že „*samotný sťažovateľ namieta výklad súdu vo vzťahu k Alexyho formule a neštandardný postup odvolacieho súdu pri vysporiadaní sa s testom proporcionality, pričom záver odvolacieho súdu nebol nijako svojvoľný, ale dospel k nemu po úvahe, pričom prihliadol a vychádzal z dostupnej literatúry (ktorá je nakoniec aj obsahom spisu),*

takže opačný názor ako prezentovaný odporcom neznamená, že súd postupoval neštandardne, ale prihliadal na konkrétnosti daného riešeného sporu“.

K argumentácii o nedostatku odôvodnenia napadnutého rozsudku krajského súdu predseda tohto súdu zdôraznil, že *«Odvolací súd práve v súlade s nálezom Ústavného súdu SR II. ÚS 340/09 titulok neposudzoval izolovanie od ostatného obsahu, pretože, ako je uvedené v odôvodnení, ďalšie podtitulky vnútri novín sú skutočnosťou, na ktorú bolo treba prihliadať (str. 17 rozsudku), keď súd v poslednom odseku uvádza: „Z hľadiska fyzického umiestnenia v novinách možno považovať články za samostatné, avšak z hľadiska obsahovej zložky jednoznačne ide o jeden článok, čomu nasvedčuje aj to, že na prvej strane denníka pri úvodnom článku je uvedené, že viac sa čitateľ dozvie na tretej strane“.* Ostatné výroky namietané sú priamo zdôvodnené v rozhodnutí, pričom sťažovateľ uvádza argumenty rovnaké, ako počas konania s prizmou vlastného subjektívneho pohľadu bez akejkoľvek snahy pochopiť, že nie všetky kauzy s podobnou tematikou sú navlas rovnaké. Pokiaľ sťažovateľ namieta, že nie je možné na spravodajský denník klásť nesplniteľné nároky spočívajúce v podrobnom opísaní všetkých skutočností súvisiacich s témou, je pravdou, že musí vybrať najdôležitejšie informácie, avšak, ako je zrejmé z podobných prípadov, uniká podstata a do popredia ide snaha o senzáciu a predajnosť novín aj za „cenu zmestenia“ sa do vymedzeného priestoru. Odvolací súd podotýka, že sťažovateľ pozabudol na redakčnú úpravu článku novinára, ktorého článok bez takejto úpravy by mohol obstáť. Sťažovateľ nechce akceptovať aj špecifikum prípadu, keďže ide o sudcu Špeciálneho súdu, kde existujú určité obmedzenia, na ktoré bolo treba prihliadať. Námietka, že nebolo zrozumiteľným spôsobom vysvetlené, v čom spočíva závažnosť zásahov spôsobenými článkami, nie je pravdivá, pretože okrem prvostupňového rozsudku odvolací súd dáva odpoveď na str. 20 odsek 4, str. 24 ods. 3,4 rozsudku.».

Predseda krajského súdu ústavnému súdu zároveň oznámil, že netrvá na ústnom pojednávaní vo veci.

Predsedníčka najvyššieho súdu sa k sťažnosti podrobne vyjadrila v podaní doručenom ústavnému súdu 21. mája 2015, v ktorom k námietke týkajúcej sa prípustnosti

dovolania podľa § 237 písm. f) OSP proti napadnutému rozsudku krajského súdu z dôvodu jeho nepreskúmateľnosti uviedla podrobnú genézu judikatúry najvyššieho súdu a ústavného súdu k tejto problematike a v závere svoju argumentáciu zhrnula takto:

«K otázke, či nepreskúmateľnosť rozhodnutia môže byť považovaná za dôvod zakladajúci prípustnosť dovolania proti nemu smerujúceho (§ 237 písm. f) O. s. p.), sa už najvyšší súd vyjadril aj pre účely iných konaní vedených pred ústavným súdom. Obsah vyjadrenia najvyššieho súdu pre účely konania sp. zn. III. US 551/2012 je uvedený v náleze tejto spisovej značky, v ktorom ústavný súd konštatoval, že „sa väčšinovým názorom svojich senátov priklonil k tej judikatúre najvyššieho súdu, ktorá prijala záver, že nedostatok riadneho odôvodnenia rozsudku nezakladá vadu konania podľa § 237 písm. f) O. s. p., ale len tzv. inú vadu konania podľa § 241 ods. 2 písm. b) O. s. p.“. Rovnako sa najvyšší súd k predmetnej otázke vyjadril pre účely konania vedeného na ústavnom súde pod sp. zn. IV. ÚS 788/2013. Ústavný súd v uznesení, ktorým podanú sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú, uviedol, že medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a obsahom základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy neexistuje taká príčinná súvislosť, ktorá by signalizovala možnosť vyslovenia jeho porušenia. Napokon treba uviesť, že vec prejednávajúci senát najvyššieho súdu sa (aj) v prípade obchodnej spoločnosti Petit Press, a. s. riadil judikátom R 111/1998, a preto sa nezaoberal vecnou správnosťou skutkových a právnych záverov rozhodnutia odvolacieho súdu, ktoré bolo - podľa právneho názoru tohto senátu - napadnuté procesne neprípustným dovolaním; neskúmal teda ani opodstatnenosť uplatnenia dovolacích dôvodov v zmysle § 241 ods. 2 písm. b) a c) O. s. p. So zreteľom na to sa najvyšší súd ani v tomto vyjadrení k sťažnosti uvedenej obchodnej spoločnosti nedotýka opodstatnenosti tej jej obsahovej časti, v ktorej sa vytyka nesprávnosť meritórneho rozhodnutia.»

V súvislosti s námietkou sťažovateľky o nedoručení vyjadrenia žalobcu k jej odvolaniu proti čiastočnému rozsudku okresného súdu z 29. februára 2012 predsedníčka najvyššieho súdu zdôraznila, že „V sťažnosťou napadnutom rozhodnutí najvyšší súd vysvetlil, prečo uvedenú námietku nepovažoval za takú, ktorá by mala väzbu na procesnú vadu konania v zmysle § 237 písm. f) O. s. p. Poznamenal, že obsahovo identicky posúdil obdobné námietky aj v iných konaniach (napríklad sp. zn. 3 Cdo 24/2011, 3 Cdo 23/2011,

3 Cdo 257/2012, 3 Cdo 258/2012) a že rovnaké závery zaujal v niektorých rozhodnutiach aj ústavný súd (vid' napríklad rozhodnutia sp. zn. III. ÚS 144/2012, III. ÚS 507/2012, IV. ÚS 19/2012, III. ÚS 72/09, IV. ÚS 462/2010, III. ÚS 296/2011). V predmetnej veci vzal najvyšší súd na zreteľ individuálne okolnosti prejednávanej veci a dospel k záveru, že nedoručenie predmetného vyjadrenia bolo z hľadiska §237 písm. f/ O. s. p. právne irelevantné, lebo - ako vyplýva zo spisu - toto vyjadrenie obsahovalo iba rekapituláciu a zhrnutie dovtedajšej argumentácie žalobcu a nemalo zásadný vplyv na rozhodnutie o odvolaní žalovanej.“.

Na námietku sťažovateľky, podľa ktorej vo veci rozhodoval vylúčený sudca, predsedníčka najvyššieho súdu reagovala poukazom na konkrétne časti odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, ktoré obsahujú podľa jej názoru dostatočné dôvody, so zreteľom na ktoré najvyšší súd dospel k záveru o jej neopodstatnenosti. Predsedníčka najvyššieho súdu zároveň ústavnému súdu oznámila, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania vo veci sťažnosti.

Označené vyjadrenia krajského súdu a najvyššieho súdu ústavný súd zaslal na vedomie a prípadné zaujatie stanoviska právnomu zástupcovi sťažovateľky, ktorého súčasne vyzval na vyjadrenie, či trvá na ústnom pojednávaní. Právny zástupca sťažovateľky v odpovedi na výzvu ústavného súdu podaním zo 7. júla 2015 oznámil, že na ústnom pojednávaní vo veci netrvá.

Ústavný súd v súlade s § 51 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) doručil právnomu zástupcovi žalobcu v reakcii na jeho podanie zo 14. mája 2015 sťažnosť sťažovateľky a zároveň ho vyzval na prípadné vyjadrenie sa k nej. V ústavnom súde určenej lehote a ani do dňa prijatia rozhodnutia vo veci sa právny zástupca žalobcu k sťažnosti nevyjadril.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 1 ods. 1 ústavy napadnutým uznesením najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu, ako aj porušenie svojho základného práva na slobodu prejavu podľa čl. 26 ods. 1 a 2 ústavy v spojení so základným právom na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy napadnutým rozsudkom krajského súdu ako odvolacieho súdu.

II.1 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 1 ods. 1 ústavy napadnutým uznesením najvyššieho súdu

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý má právo domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

V súlade s čl. 1 ods. 1 ústavy Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát. Neviaže sa na nijakú ideológiu ani náboženstvo.

Účelom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je v prvom rade zaručiť každému prístup k súdnej ochrane, k súdu alebo inému orgánu právnej ochrany. Základné právo na súdnu ochranu zaručené čl. 46 ods. 1 ústavy umožňuje každému, aby sa stal

po splnení predpokladov ustanovených zákonom účastníkom súdneho konania. Ak osoba splní predpoklady ustanovené zákonom, súd jej efektívne umožní (mal by umožniť) stať sa účastníkom konania so všetkými procesnými oprávneniami, ale aj povinnosťami, ktoré z tohto postavenia vyplývajú.

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu všeobecný súd nemôže porušiť základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ak koná vo veci v súlade s procesnoprávnymi predpismi upravujúcimi postupy v občianskoprávnom konaní (m. m. I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97, II. ÚS 81/00). Takýmto predpisom je vo veci sťažovateľky Občiansky súdny poriadok.

Právo na súdnu ochranu sa v občianskoprávnom konaní účinne zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom vrátane dovolacích konaní. V dovolacom konaní procesné podmienky upravujú § 236 a nasl. OSP. V rámci všeobecnej úpravy prípustnosti dovolania proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu sa v § 237 OSP výslovne uvádza, že dovolanie je prípustné, len pokiaľ ide o prípady uvedené v písmene a) až písmene g) tohto zákonného ustanovenia. Dovolanie je prípustné aj proti uzneseniu odvolacieho súdu v prípade uvedenom v § 238 ods. 2 OSP.

Vychádzajúc zo svojej doterajšej judikatúry, ústavný súd považuje za potrebné zdôrazniť, že otázka posúdenia, či sú splnené podmienky na uskutočnenie dovolacieho konania, patrí zásadne do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, a nie do právomoci ústavného súdu. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, sústavu ktorých završuje najvyšší súd (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Zo subsidiárnej štruktúry systému ochrany ústavnosti ďalej vyplýva, že práve všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie práv a slobôd vyplývajúcich z ústavy alebo Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných

slobôd (I. ÚS 4/00), preto právomoc ústavného súdu pri ochrane práva každého účastníka konania nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. II. ÚS 13/01), alebo všeobecné súdy neposkytnú ochranu označeným základným právam sťažovateľa v súlade s ústavno-procesnými princípmi, ktoré upravujú výkon ich právomoci.

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd zásadne nie je oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00, m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01). Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať iba také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmavania vtedy, ak by vyvozené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, m. m. I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00).

Na základe uvedených právnych názorov ústavný súd preskúmal napadnuté uznesenie najvyššieho súdu, ktorým dovolací súd odmietol dovolanie sťažovateľky proti rozsudku krajského súdu sp. zn. 15 Co 144/2012 z 27. marca 2013 ako neprípustné podľa § 243b ods. 5 v spojení s § 218 ods. 1 písm. c) OSP.

Sťažovateľka formuluje tri zásadné námietky smerujúce proti napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu, ktorým podľa jej názoru došlo k porušeniu jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Prvou námietkou vyjadruje výhrady proti právnemu názoru najvyššieho súdu, podľa ktorého „*dôvod nepreskúmateľnosti nezakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f) OSP*“. Druhá námietka sťažovateľky

smeruje k podľa nej nesprávnemu právnemu posúdeniu (ne)odňatia možnosti konať pred súdom z dôvodu „nedoručenia vyjadrenie žalobcu k odvolaniu sťažovateľky proti čiastočnému rozsudku okresného súdu z 29. februára 2012“ zo strany najvyššieho súdu. Tretia námietka sťažovateľky sa týka prípustnosti dovolania pre procesnú vadu konania podľa § 237 písm. g) OSP, keďže krajský súd pri rozhodovaní o odvolaní neprihliadal na objektívne dôvody vylúčenia sudcov z konania a rozhodovania vo veci.

Z napadnutého uznesenia vyplýva, že najvyšší súd sa priklonil s poukazom na rozhodnutie občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu publikovaného v Zbierke stanovísk a rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pod č. R 111/1998 (rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 5/1997 z 28. augusta 1997) k právnemu záveru, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia súdu zakladá len tzv. inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b) OSP, nie však procesnú vadu konania v zmysle § 237 písm. f) OSP, tak ako to tvrdila sťažovateľka. Ústavný súd v súvislosti s prvou námietkou sťažovateľky zdôrazňuje, že citovaný právny názor najvyššieho súdu je podporený aj judikatúrou samotného ústavného súdu, na ktorú v konečnom dôsledku najvyšší súd veľmi detailne v napadnutom uznesení aj odkazuje (napr. IV. ÚS 499/2011, I. ÚS 275/2012, II. ÚS 148/09) a ktorú ústavný súd nemá dôvod spochybňovať, keďže predstavuje väčšinový názor jeho senátov (k tomu pozri III. ÚS 551/2012).

Z ďalšej časti napadnutého uznesenia vyplýva, že najvyšší súd v súvislosti s druhou námietkou sťažovateľky opätovne s odkazom na svoju judikatúru zdôraznil, že „*absencia vyjadrenia k opravnému prostriedku druhého účastníka konania je právne irelevantná (viď tiež I. ÚS 498/2011 a IV. ÚS 283/2011) napríklad vtedy, keď súd rozhodujúci o opravnom prostriedku, nezaložil svoje rozhodnutie na vyjadrení k opravnému prostriedku (teda vtedy, keď vyjadrenie k opravnému prostriedku nemalo zásadný vplyv na rozhodnutie o opravnom prostriedku). Z ustanovenia § 209a ods. 1 O. s. p. vyplýva, že ak nejde o prípad uvedený v § 209 ods. 1 druhej vete O. s. p., doručí súd prvého stupňa odvolanie ostatným účastníkom, a ak odvolanie smeruje proti rozhodnutiu vo veci samej, vyzve účastníkov na vyjadrenie k odvolaniu; iná povinnosť mu z týchto ustanovení nevyplýva. Z Občianskeho súdneho poriadku nevyplýva povinnosť odvolacieho súdu predložiť druhému účastníkovi*

konania spätne na zaujatie stanoviska vyjadrenie druhého účastníka konania k opravnému prostriedku. Súd nie je povinný donekonečna udržiavať stav konfrontácie medzi podaniami účastníkov konania - je iba na jeho posúdení, kde je rozumná hranica takúto konfrontáciu ukončiť (III. ÚS 144/2012, III. ÚS 507/2012, IV. ÚS 19/2012). Pokiaľ má odvolací súd k dispozícii potrebné argumenty, ako aj pri dodržaní dikcie ustanovenia § 209a O. s. p., pristúpi k rozhodnutiu vo veci samej (vid' tiež III. ÚS 72/09, IV. ÚS 462/2010, III. ÚS 296/2011.). Odňatie možnosti pred súdom konať nezakladá teda sama skutočnosť, že odvolateľovi nebolo predložené vyjadrenie druhej procesnej strany k jeho odvolaniu. Obdobné právne závery boli vyslovené aj v ďalších rozhodnutiach najvyššieho súdu (vid' napríklad uznesenia sp. zn. 5 Cdo 40/2012 a 1 Cdo 17/2011). Iný pohľad na realizáciu práva účastníka oboznámiť sa s vyjadrením procesnej protistrany by mohol v praxi znamenať neustály (opakujúci sa a nikdy nekončiaci) proces vyjadrovania sa jedného účastníka konania k vyjadreniu druhého účastníka konania. Podľa názoru vec prejednávajúceho senátu dovolacieho súdu by takýto pohľad mohol mať až znaky prílišného právneho formalizmu, odporujúceho materiálnemu chápaniu princípov právneho štátu.

Dovolací súd vzal v danom prípade na zreteľ individuálne okolnosti prejednávanej veci a pristúpil k skúmaniu, či vyjadrenie žalobcu k odvolaniu žalovanej malo zásadný vplyv na rozhodnutie dovolacieho súdu. Dospel k záveru, že nedoručenie predmetného vyjadrenia bolo v preskúmvanej veci z hľadiska ustanovenia § 237 písm. f/ O. s. p. právne irelevantné, lebo - ako vyplýva zo spisu - toto vyjadrenie obsahovalo rekapituláciu a zhrnutie dovedajšej argumentácie žalobcu a nemalo zásadný vplyv na rozhodnutie dovolacieho súdu o riadnom opravnom prostriedku žalovanej. Žalobca vo svojom vyjadrení (č. l. 451 až 459 spisu) uviedol výhrady, ktoré má voči dôvodom odvolania žalovanej a konštatoval správnosť právnych záverov vyjadrených prvostupňovým súdom v odvolaní napadnutom rozsudku. Obsah spisu v ničom nenasvedčuje tomu, že by odvolací súd - nebyť tohto vyjadrenia žalobcu - rozhodol inak, resp. že k prijatiu dovolaní napadnutého rozhodnutia viedlo odvolací súd vyjadrenie žalobcu k odvolaniu žalovanej.“.

Ústavný súd považuje citovanú časť argumentácie najvyššieho súdu obsiahnutú v napadnutom uznesení k druhej námietke sťažovateľky za ústavne akceptovateľnú o to viac, že je konformná aj s právnymi názormi vyslovenými v doterajšej judikatúre

ústavného súdu. Ústavný súd totiž vo svojej doterajšej judikatúre viackrát vyslovil, že nevyžiadanie stanoviska k vyjadreniu k opravnému prostriedku druhého účastníka nemá právnu relevanciu v prípade, ak súd rozhodujúci o opravnom prostriedku nezaloží svoje rozhodnutie na vyjadrení druhého účastníka k opravnému prostriedku, t. j. vtedy, keď jeho vyjadrenie k opravnému prostriedku nemalo zásadný vplyv na rozhodnutie o opravnom prostriedku (k tomu pozri m. m. I. ÚS 2/05, I. ÚS 100/04, I. ÚS 335/06, IV. ÚS 281/2012).

Ani v súvislosti s druhou námietkou sťažovateľky teda ústavný súd nemá s prihliadnutím na citovanú časť odôvodnenia napadnutého uznesenia dôvod spochybňovať závery najvyššieho súdu o tom, že postupom krajského súdu, ktorý nedoručil vyjadrenie žalobcu k odvolaniu sťažovateľky proti čiastočnému rozsudku okresného súdu z 29. februára 2012 sťažovateľke, nedošlo k odňatiu možnosti konať pred súdom podľa § 237 písm. f) OSP. Z napadnutého uznesenia vyplýva, že najvyšší súd preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu vrátane argumentácie žalobcu k odvolaniu sťažovateľky a dospel k záveru, že táto nemala pre rozhodnutie v merite veci zásadný význam, čím aj absencia vyjadrenia sťažovateľky k tejto argumentácii žalobcu stratila na právnej relevancii.

Pokiaľ ide o námietku sťažovateľky, že najvyšší súd porušil princíp právnej istoty, keďže v jej veci rozhodol inak, ako v iných obdobných prípadoch, ústavný súd konštatuje, že nie je jeho úlohou zjednocovať rozhodovaciu prax všeobecných súdov, pretože zjednocovanie rozhodovacej praxe je vecou odvolacích súdov, resp. najvyššieho súdu (obdobne napr. I. ÚS 199/07, I. ÚS 235/07).

V ďalšom ústavný súd dáva do pozornosti tú časť odôvodnenia rozhodnutia najvyššieho súdu, v ktorom sa najvyšší súd podľa názoru ústavného súdu ústavne akceptovateľným spôsobom vysporiadal s námietkou sťažovateľky týkajúcou sa prípustnosti dovolania pre procesnú vadu konania podľa § 237 písm. g) OSP tým, že krajský súd pri rozhodovaní o odvolaní neprihliadal na objektívne dôvody vylúčenia sudcov z konania a rozhodovania vo veci.

Vo vzťahu k tretej námietke sťažovateľky, podľa ktorej sa najvyšší súd v napadnutom uznesení ústavne neakceptovateľným spôsobom vysporiadal s jej argumentáciou k dovolaciemu dôvodu podľa § 237 písm. g) OSP založenou na tvrdení, že krajský súd pri rozhodovaní o odvolaní neprihliadal na objektívne dôvody vylúčenia sudcov z konania a rozhodovania vo veci, sa v napadnutom uznesení najvyššieho súdu uvádza:

«Nestrannosť sudcu treba skúmať z dvoch hľadísk, a to zo subjektívneho hľadiska nestrannosti, v rámci ktorého je relevantné osobné presvedčenie sudcu prejednávajúceho tú-ktorú vec, a z objektívneho hľadiska nestrannosti, pri ktorom je potrebné zistiť a posúdiť, či sú poskytnuté dostatočné záruky na vylúčenie akejkoľvek pochybnosti o nestrannosti (nezaujatosti) sudcu.

Rozhodnutia najvyššieho súdu v prípadoch, v ktorých ide o posúdenie otázky, či sudca je (§ 14 ods. 1 O. s. p.) alebo bol (§ 237 písm. g/ O. s. p.) vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci vzhľadom na to, že účastníkom konania je iný sudca alebo osoba blízka inému sudcovi, spravidla konštatujú, že vzťahy sudcov navzájom sú vo všeobecnosti neutrálne, budované na princípoch profesionálnej spolupráce, riešenia obdobných pracovných úloh a problémov. Takéto kolegiálne vzťahy sudcov, ktoré z hľadiska § 14 ods. 1 O. s. p. nemožno bez ďalšieho považovať za okolnosť vzbudzujúcu pochybnosti o nestrannosti a zaujatosti sudcu, sa z hľadiska tohto ustanovenia stávajú právne významnými až vtedy, keď nadobudnú rysy osobného (napríklad priateľského) vzťahu (porovnaj napríklad uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Nc 4/200, 3 Nc 20/2007, 1 Nc 34/2012, 7 Nc 4/2012). Aj podľa názoru ústavného súdu samotné kolegiálne vzťahy sudcov, ak nie sú ďalšie okolnosti signalizujúce možnú nestrannosť sudcu, v zásade nie sú dôvodom na spochybnenie jeho nestrannosti, a to takej intenzity, aby boli dôvodom na jeho vylúčenie z prerokovania veci z tohto dôvodu (IV. ÚS 24/2010).

V danom prípade zo spisu vyplýva, že na Krajskom súde v Banskej Bystrici bola vec elektronickou podateľňou pridelená do senátu „15 Co“; zastupujúcim senátom v prvom poradí ktorého je senát „14 Co“ a v druhom poradí senát „17 Co“. V zmysle rozvrhu práce tohto súdu na rok 2012 je senát „15 Co“ zložený z predsedu [REDAKOVANÉ] a členov senátu - [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ]. Naposledy menovaný sudca ale podľa § 15 ods. 1 O. s. p. oznámil, že so zreteľom na jeho priateľský vzťah k žalobcovi

a jeho manželke je u neho daná okolnosť, ktorá sudcu vylučuje z prejednávania a rozhodovania veci (§ 14 ods. 1 O. s. p.). Podobne sa vyjadrili tiež všetci členovia senátu „14 Co“ ([REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED]) a tiež [REDACTED], predseda senátu „17 Co“. Na rozdiel od nich [REDACTED], riadiaca predsedníčka senátu „17 Co“, vo svojom vyjadrení (č. l. 467 spisu) uviedla, že žalobcu osobne nepozná a jej vzájomný vzťah s manželkou žalobcu je korektný a kolegiálny. Poznamenala, že pochybnosti o jej nezaujatosti pri rozhodovaní tejto veci by mohla vzbudiť len tá skutočnosť, že s manželkou žalobcu pracuje v jednom senáte. Vzťah k veci ani k účastníkom a ich zástupcom nemá a osobne sa zaujatá necíti.

K obsahovej odlišnosti zrejmej z porovnania predmetných vyjadrení [REDACTED] a vyššie označených sudcov Krajského súdu v Banskej Bystrici, dovolací súd poznamenáva, že je vonkajším prejavom jedinečnosti, mnohotvárnosti, a preto aj odlišnosti (ľudských) vzťahov sudcov navzájom. Táto rozdielnosť, základom ktorej sú zvláštnosti osobnosti každého sudcu a tiež neopakovateľnosti jeho vzťahov k iným sudcom, sa v ničom neprieči vyššie uvedeným právnym záverom dovolacieho súdu o vzájomných kolegiálnych vzťahoch sudcov, ktoré sa z hľadiska § 14 ods. 1 O. s. p. stávajú právne relevantnými až vtedy, keď presiahnu rámec čisto kolegiálneho vzťahu a nadobudnú charakter osobného vzťahu. Takéto - z hľadiska § 14 ods. 1 O. s. p. významné prekročenie uvedeného rámca - nemožno však bez ďalšieho vidieť už v tom, že sudcovia vykonávajú súdnictvo na tom istom súde a pre výkon funkcie sú prípadne zaradení do toho istého kolégia, grémia alebo senátu. To isté pravidlo treba uplatňovať aj vtedy, keď ide o „sprostredkovaný“ vzťah medzi vec prejednávajúcim sudcom a osobou blízkou inému sudcovi toho istého súdu (porovnaj tiež rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Nc 16/2005 a 3 Nc 18/2007). Pokiaľ totiž vyššie uvedené platí pre priamy (bezprostredný) vzťah sudcov navzájom, nemôže sa uplatniť odlišné (prísnejšie) kritérium na iný, svojou povahou iba odvodený (sprostredkovaný), vzťah sudcu k osobe blízkej inému sudcovi. Opačný názor na otázku zaujatosti sudcu by - aj v zmysle záverov vyjadrených v uznesení najvyššieho súdu sp. zn. 1 Nc 47/2011 - odporoval pravidlám elementárnej logiky (argumentu „a maiore ad minus“). Takýto opačný názor, pochybnosti o nezaujatosti sudcu vyvodzujúci už len zo samotnej existencie funkčného alebo pracovného zaradenia sudcu (sudcov), by bol spojený s neprípustnou prezumpciou porušovania povinností sudcu a tiež zásad sudcovskej etiky.

Žalovaná na podporu svojej argumentácie poukázala na uznesenie ústavného súdu z 15. mája 2008 sp. zn. III. ÚS 158/08, v ktorom išlo o posúdenie predpojatosti sudcu ústavného súdu. Odkaz na toto uznesenie nepovažuje dovolací súd za náležitý, lebo z predmetného uznesenia ústavného súdu zreteľne vyplýva, že sa vzťahovalo na prípad, v ktorom sudca ústavného súdu sám „v obdobnej veci... predložil vyhlásenie o svojej predpojatosti a bol v tejto veci vylúčený z výkonu sudcovskej funkcie“.

Možno preto uzavrieť, že v dovolaní vyjadrené pochybnosti žalovanej o nezaujatosti [REDAKOVANÉ] (resp. aj ďalších sudcov Krajského súdu v Banskej Bystrici, ktorí danú vec prejednali a rozhodli), sú len subjektívnej povahy, nemajú objektívny základ a neopodstatňujú záver, že na prejednaní a rozhodovaní veci sa podieľala zaujatá sudkyňa (resp. podieľali zaujatí sudcovia) a že teda v konaní došlo k procesnej vade uvedenej v ustanovení § 237 písm. g/ O. s. p.»

S prihliadnutím na citované časti napadnutého uznesenia najvyššieho súdu ústavný súd konštatuje, že dovolací súd sa v ňom zaoberal a ústavne akceptovateľným spôsobom aj vysporiadal so všetkými námietkami sťažovateľky, ktorými odôvodňovala prípustnosť dovolania, s ktorými sa však najvyšší súd nestotožnil, a preto jej dovolanie odmietol ako neprípustné. Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu nemožno podľa názoru ústavného súdu považovať za neodôvodnené a ani za arbitrárne, t. j. také, ktoré by bolo založené na právnych záveroch, ktoré nemajú oporu v zákone, resp. popierajú podstatu, zmysel a účel v napadnutom konaní aplikovaných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku (upravujúcich prípustnosť dovolania v občianskoprávných veciach).

Ústavný súd poukazuje na to, že súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nie je povinnosť súdu akceptovať dôvody prípustnosti opravného prostriedku uvádzané sťažovateľkou, v dôsledku čoho ich „nerespektovanie“ súdom ani nemožno bez ďalšieho považovať za porušenie označeného základného práva. V inom prípade by totiž súdy stratili možnosť posúdiť, či zákonné dôvody prípustnosti alebo neprípustnosti podaného dovolania vôbec boli naplnené. Takýto postup a rozhodnutie dovolacieho súdu Občiansky súdny poriadok výslovne umožňuje, preto použitý spôsob

v konkrétnom prípade nemohol znamenať odoprenie prístupu sťažovateľky k súdnej ochrane v konaní o mimoriadnych opravných prostriedkoch.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd sťažnosti v časti, ktorou sťažovateľka namietala porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 1 ods. 1 ústavy napadnutým uznesením najvyššieho súdu, nevyhovet (bod 5 výroku tohto nálezu).

II.2 K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 26 ods. 1 a 2 ústavy v spojení so základným právom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy napadnutým rozsudkom krajského súdu

Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že v prípade procesného rozhodnutia (teda odmietavého rozhodnutia, pozn.) najvyššieho súdu o dovolaní prichádza do úvahy aj ústavný prieskum rozhodnutia odvolacieho súdu (napadnutý rozsudok krajského súdu, pozn.), a to v lehote na podanie sťažnosti proti rozhodnutiu o dovolaní (m. m. II. ÚS 324/2010, III. ÚS 192/2010).

Sťažovateľka namieta, že napadnutý rozsudok krajského súdu nie je ústavne akceptovateľným spôsobom odôvodnený, keďže odvolací súd sa podľa jej tvrdenia nedostatočne vysporiadal s jej odvolacími námietkami, ktoré smerovali proti týmto právnym záverom:

1. *nepravdivosť výroku „[redacted] lovil zadarmo“*
2. *nepravdivosť výroku „[redacted] zakázal o sebe písať“*
3. *nesprávne označenie poľovníckeho združenia*
4. *načasovanie článkov*
5. *ohrozenie bezpečnosti žalobcu informovaním o poľovačkách*
6. *dôvodnosť utajenia údajov o žalobcovi*
7. *nedostatočné opísanie skutočností v článkoch» (ďalej spolu aj „námietky nedostatočného odôvodnenia“).*

Podľa čl. 26 ods. 1 ústavy sloboda prejavu a právo na informácie sú zaručené.

Podľa čl. 26 ods. 2 ústavy každý má právo vyjadrovať svoje názory slovom, písmom, tlačou, obrazom alebo iným spôsobom, ako aj slobodne vyhľadávať, prijímať a rozširovať idey a informácie bez ohľadu na hranice štátu. Vydávanie tlače nepodlieha povolovaciemu konaniu. Podnikanie v odbore rozhlasu a televízie sa môže viazať na povolenie štátu. Podmienky ustanoví zákon.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Touto časťou sťažnosti sťažovateľka primárne namieta porušenie slobody prejavu, ktorá je neoddeliteľnou súčasťou demokratického usporiadania štátu, pričom tak podľa judikatúry ústavného súdu, ako aj Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) sa uplatňuje nielen vo vzťahu k „informáciám“ a „myšlienkam“, ktoré sa prijímajú priaznivo, resp. sa pokladajú za neurážlivé a neutrálne, ale aj k tým, ktoré urážajú, šokujú alebo znepokojujú štát alebo časť obyvateľstva. Vyžaduje si to pluralizmus, znášanlivosť a veľkorysosť, bez ktorých nemožno hovoriť o „demokratickej spoločnosti“ (Handyside v. UK, sťažnosť č. 5493/72, rozsudok zo 7. 12. 1976, bod 49). V niektorých situáciách však musí sloboda prejavu ustúpiť. Limitujúce klauzuly v čl. 26 ods. 4 ústavy a čl. 10 ods. 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd explicitne uvádzajú dôvody obmedzenia slobody prejavu, pričom ide o obmedzenia, ktoré musia zodpovedať vždy demokratickému charakteru spoločnosti („opatrenia v demokratickej spoločnosti nevyhnutné“). Dôvodom takéhoto obmedzenia môže byť aj „ochrana práv a slobôd iných“, teda okrem iného aj záruky vyplývajúce zo základného práva na ochranu osobnosti v rozsahu garantovanom v čl. 19 ústavy a konkretizovanom najmä v § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka, ktoré chránia súkromné osoby pred neoprávnenými zásahmi zo strany iných súkromných osôb alebo štátu.

Vychádzajúc zo záväznosti ústavy pre všetky orgány verejnej moci, všeobecné súdy nevynímajúc, ústavný súd konštatuje, že pri rozhodovaní sporov vo veciach ochrany osobnosti musí byť vždy zohľadnená ochrana slobody prejavu, a to minimálne v rozsahu jej ústavných záruk. Uvedené ustanovenia Občianskeho zákonníka teda nemožno aplikovať izolovane, ale je nutné ich vykladať a aplikovať v súlade s ústavou. Nutnosť zohľadniť slobodu prejavu, samozrejme, neznamená rezignáciu na ochranu osobnosti. Znamená to však, že v niektorých prípadoch musí byť uprednostnená sloboda prejavu, aj keď daný prejav môže mať isté nedostatky z hľadiska klasickej zákonnej ochrany osobnosti (porovnaj k tomu aj rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 55/2008 z 25. februára 2009). Ústavný súd v tejto súvislosti pripomína tiež povinnosť všeobecných súdov zohľadňovať pri svojej rozhodovacej činnosti relevantnú judikatúru ESĽP a ďalších medzinárodných súdnych orgánov vyvoditeľnú okrem iného aj z čl. 1 ods. 2 ústavy.

Keďže rozsudkom krajského súdu z 27. marca 2013 bol potvrdený čiastočný rozsudok okresného súdu z 29. februára 2012, ktorým bola sťažovateľke uložená povinnosť do 15 dní od právoplatnosti rozhodnutia uverejniť s textom napísaným veľkými písmenami abecedy a graficky centrálne umiestneným v hornej polovici titulnej strany denníka SME v troch po sebe nasledujúcich vydaniach ospravedlnenie (ospravedlnenie musí byť uvedené štandardnou veľkosťou a druhom písma) v znení:

«*OSPRAVEDLNENIE SUDCOVI* [REDAKOVANÉ] :

DŇA 21. 09. 2009 SME NA TITULNEJ STRANE DENNÍKA „SME“ UVEREJNILI ČLÁNOK POD NÁZVOM „ŠÉFOVAL SÚDU LOVIL ZADARMO“ A NA TRETEJ STRANE DENNÍKA „SME“ UVEREJNILI ČLÁNOK POD NÁZVOM „ŠÉFOVAL SÚDU, STRIELAL ZADARMO“ (spolu aj „inkriminované články“), V KTORÝCH SME OKREM INÉHO UVIEDLI, ŽE SUDCA ŠPECIALIZOVANÉHO TRESTNÉHO SÚDU [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] V ROKU 2008 ZADARMO LOVIL V POLOVNOM REVÍRI [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] A V TEJTO SÚVISLOSTI ZAKÁZAL O SEBE PÍSAŤ A NA OTÁZKY O POLOVAČKÁCH ODMIETOL ODPOVEDAŤ. UVEDENÝMI TVRDENIAMI SME VEREJNOSŤ NEPRAVDIVO INFORMOVALI O OSOBE [REDAKOVANÉ], ČÍM SME NEOPRÁVNENE ZASIAHLI DO JEHO CTI, ĽUDSKEJ DÔSTOJNOSTI, DOBRÉHO MENA, POVESTI A DO JEHO SÚKROMIA. ZA TENTO NEOPRÁVNENÝ

ZÁSAD SA [REDAKOVANÉ] OSPRAVEDLŇUJEME.“, je nepochybné, že rozhodnutiami všeobecných súdov došlo k zásahu do ústavou garantovanej slobody prejavu sťažovateľky, t. j. došlo k jej obmedzeniu. Úlohou ústavného súdu bolo posúdiť, či v danom prípade išlo z ústavného hľadiska o akceptovateľné obmedzenie slobody prejavu.

Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že obmedzenie akéhokoľvek základného práva alebo slobody, a teda aj slobody prejavu možno považovať za ústavne akceptovateľné len vtedy, ak ide o obmedzenie, ktoré bolo ustanovené zákonom, resp. na základe zákona, zodpovedá niektorému ustanovenému legitímnemu cieľu a je nevyhnutné v demokratickej spoločnosti na dosiahnutie sledovaného cieľa, t. j. ospravedlňuje ho existencia naliehavej spoločenskej potreby a primerane (spravodlivo) vyvážený vzťah medzi použitými prostriedkami a sledovaným cieľom, t. j. musí ísť o obmedzenie, ktoré je v súlade so zásadou proporcionality (m. m. I. ÚS 4/02, I. ÚS 36/02, I. ÚS 193/03).

V danom prípade išlo nepochybne o obmedzenie slobody prejavu sťažovateľky na zákonomnom podklade, ktorý tvorili ustanovenia § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka, pričom zároveň išlo o obmedzenie, ktoré sledovalo ochranu práva na súkromie, resp. práva na ochranu osobnosti žalobcu, čo nepochybne možno považovať za legitímny cieľ. Za týchto okolností bolo z hľadiska ústavnej akceptovateľnosti napadnutého rozsudku krajského súdu kľúčové posúdiť, či bol zásah do slobody prejavu sťažovateľky primeraný, t. j. či zodpovedal zásade proporcionality.

Ústavný súd preto pristúpil k preskúmaniu proporcionality medzi zásahom do slobody prejavu sťažovateľky a ústavnými garanciami práva na súkromie žalobcu. Na ten účel, obdobne ako v iných porovnateľných prípadoch (napr. II. ÚS 152/08, II. ÚS 326/09, I. ÚS 408/2010, IV. ÚS 492/2012), ústavný súd vykonal test proporcionality založený na hľadaní odpovedí na otázky KTO, O KOM, ČO, KDE, KEDY a AKO v danom prípade „hovoril“ (uverejnil informáciu).

1. KTO zásah do práva na ochranu osobnosti (práva na súkromie) vykonal

Z judikatúry ESLP vyplýva, že privilegované postavenie z hľadiska ochrany slobody prejavu patrí novinárom a masmédiám, a to zvlášť pri informovaní o veciach verejného záujmu (napr. rozsudok ESLP Prager a Oberschlick v. Rakúsko z 26. 4. 1995, sťažnosť č. 1594/90, alebo rozsudok ESLP Bladet Tromso a Stensaas proti Nórsku z 20. 5. 1999, sťažnosť č. 21980/93). Novinári majú (sociálnu) povinnosť poskytovať informácie a myšlienky týkajúce sa všetkých záležitostí verejného záujmu a verejnosť má právo takéto informácie dostať. Novinárom je dokonca umožnené používať určitú mieru prehánania a provokácie (Perna v. Taliansko, sťažnosť č. 48898/99, rozsudok ESLP zo 6. 5. 2003, bod 39). Ústavný súd akceptuje uvedený prístup ESLP, a to nielen z dôvodu jeho autority, ale hlavne z presvedčivosti jeho argumentácie. Vo vzťahu k uvedenému ústavný súd ešte podotýka, že v predmetnej veci je sťažovateľka vydavateľom denníka SME, v ktorom boli inkriminované články uverejnené. Sťažovateľka je v danom prípade teda „nositeľom“ slobody prejavu, a preto sa na ňu vzťahuje zvýšená ochrana (privilegované postavenie) poskytovaná novinárom, resp. masmédiám, ktorú boli pri rozhodovaní predmetnej veci krajský súd a pred ním aj okresný súd povinné primeraným spôsobom zohľadniť.

Z odôvodnenia čiastočného rozsudku okresného súdu z 29. februára 2012 (s. 19), ktoré krajský súd napadnutým rozsudkom „odobril“, vyplýva, že vo veci konajúce súdy privilegované postavenie (zvýšenú ochranu) sťažovateľky, ktoré má v súvislosti so slobodou prejavu a rozširovaním informácií, síce formálne akceptovali, ale s poukazom, na to, že kritika sa netýkala práce (profesionálnej činnosti) žalobcu ako sudcu, ale jeho súkromného života a voľnočasových aktivít, túto skutočnosť výrazným spôsobom spochybnili, čo sa prejavilo v konečnom dôsledku aj v ich meritórnych záveroch.

2. O KOM boli inkriminované články a do koho osobnostnej sféry zasahovali

Dôsledkom snahy o podporu výmeny názorov o verejne zaujímavých témach je aj kategorizácia osôb, ktorých sa informácie uvedené v tlači týkajú a do ktorých osobnostnej sféry negatívne zasahujú, resp. môžu zasahovať. Hranice akceptovateľnosti šírenia informácií týkajúcich sa osobnostnej sféry sú najširšie u politikov a najužšie u „bežných“ občanov. Žalobca bol v čase publikovania inkriminovaných článkov sudcom

Špecializovaného trestného súdu, pričom v predchádzajúcom období bol predsedom Špeciálneho súdu (právneho predchodcu Špecializovaného trestného súdu) a v období bezprostredne predchádzajúcom času, keď boli inkriminované články publikované, aj verejne (v denníku SME) pripustil, že sa bude opätovne uchádzať o funkciu predsedu Špecializovaného trestného súdu, pričom v konečnom dôsledku bol do tejto funkcie aj opätovne ustanovený.

V nadväznosti na uvedené skutočnosti ústavný súd pripomína, že vo svojej judikatúre už vyslovil právny názor, v zmysle ktorého v línii od verejne neznámych jednotlivcov po politikov sa sudcovia z hľadiska intenzity ochrany osobnosti nachádzajú uprostred s miernou tendenciou smerujúcou k politikom (m. m. II. ÚS 152/08 bod 31, pozri tiež II. ÚS 261/06 uverejnené aj v ZSP 1/2007 pod č. 36/2007 na s. 426). Ústavný súd tento záver v konkrétnych okolnostiach posudzovanej veci považuje za žiaduce nielen zdôrazniť, ale aj doplniť v tom smere, že z hľadiska intenzity ochrany súkromia je potrebné diferencovať medzi predsedom súdu a ostatnými sudcami príslušného súdu, ktorí požívajú nepochybne vyššiu mieru ochrany svojho súkromia ako predseda súdu, ktorý symbolizuje príslušný súd, na čele ktorého stojí a ktorý zastupuje a reprezentuje navonok, pričom už tým, že sa o túto funkciu uchádza, si musí byť vedomý, že bude vystavený zvýšenej pozornosti printových i elektronických médií. Navyše v posudzovanom prípade ide o bývalého predsedu Špeciálneho súdu a v čase publikovania inkriminovaných článkov uchádzača o funkciu predsedu Špecializovaného trestného súdu, do pôsobnosti ktorého patrili a patria (okrem iných) trestné činy zneužívania právomoci verejného činiteľa, trestné činy prijímania úplatku, ako aj ostatné trestné činy súvisiace s korupciou.

Ak žalobca v predchádzajúcom období vykonával funkciu predsedu Špeciálneho súdu a v čase, keď boli publikované inkriminované články, sa uchádzal o funkciu predsedu Špecializovaného trestného súdu, tak podľa názoru ústavného súdu požíval výrazne nižšiu mieru ochrany svojho súkromia, ako by na jeho mieste požívali iní sudcovia. Krajský súd (a pred ním aj okresný súd) síce špecifické postavenie žalobcu zohľadnili, ale podľa názoru ústavného súdu nesprávne, t. j. v prospech jeho zvýšenej ochrany argumentujúc, že *«... treba prihliadať na špeciálne postavenie žalobcu ako sudcu Špeciálneho trestného súdu,*

pričom informácia o jeho aktivitách, o tom, že sa pohybuje voľne v teréne, ktorý je dostupný poľažne aj „neprajníkom“, pričom je zrejmé, v ktorých revíroch trávi voľný čas žalobca, sú dostatočným dôvodom preto, aby dané informácie nebolo možné brať na ľahkú váhu. Prípadná kritika ohľadom poľovania sa totiž dá zverejniť aj iným spôsobom...».

Ústavný súd vo všeobecnosti nespochybňuje potrebu primerane prihliadať pri rozhodovaní obdobných vecí, t. j. vecí, ktoré sa dotýkajú osôb požívajúcich osobitnú ochranu z bezpečnostných dôvodov, na bezpečnostné riziká, ktoré z tejto skutočnosti vyplývajú, resp. by mohli vyplývať. V súvislosti so žalobcom však túto skutočnosť nemožno preceňovať, a to práve preto, že v posudzovanom prípade išlo o bývalého predsedu Špeciálneho súdu, ktorý v čase predchádzajúcom uverejneniu inkriminovaných článkov aj prostredníctvom tlače pripustil, že sa bude uchádzať o funkciu predsedu Špecializovaného trestného súdu, a bol širokej verejnosti známy z viacerých mediálnych výstupov. Účel zákonnej ochrany identity špeciálnych sudcov sa môže v plnom rozsahu naplniť, len vtedy sa jej sudcovia sami nevzdajú, pričom každý uchádzač o funkciu predsedu Špecializovaného trestného súdu si musí byť vedomý, že ak sa o takúto funkciu uchádza, tak sa v nezanedbateľnej miere zákonnej ochrany svojej identity (v porovnaní s ostatnými sudcami tohto súdu) vzdáva. Navyše zmyslom ochrany identity sudcov nemôže byť vytváranie nepriechodnej clony vo vzťahu k ich koníčkam a iným voľnočasovým aktivitám. Ústavný súd za relevantný považuje aj argument sťažovateľky, ktorá v rámci svojich námietok uviedla, že informovanie „o poľovačkách po roku od ich uskutočnenia... predstavujú pre zainteresované osoby minimálne bezpečnostné riziko (ak vôbec nejaké)“.

3. ČO bolo obsahom inkriminovaných článkov

Pri posudzovaní proporcionality medzi slobodou prejavu a právom na ochranu osobnosti je nevyhnutné posúdiť aj obsah prejavu sťažovateľky, ktorý mal spôsobiť neprípustný zásah do osobnostných práv žalobcu. V denníku SME bol 21. septembra 2009 na titulnej strane uverejnený článok „Šéfoval súdu lovil zadarmo“, ktorý odkazoval na stranu 3 tohto denníka, na ktorej bol uverejnený článok pod názvom „Šéfoval súdu, strieľal zadarmo“. Článok na prvej strane je doplnený o podtitulok „Expredsa Špeciálneho súdu a šéf kontrolórov za poľovačky neplatili“ a na tretej strane o podtitulok

„Povolenku na odstrel vysokej zveri dostali bezplatne šéfovia Špeciálneho súdu a kontrolórov“.

Nielen z titulkov, ale aj z celkového obsahu inkriminovaných článkov vyplýva, že ich predmetom boli informácie o mimopracovných aktivitách žalobcu, ako aj iných verejných činiteľov (aj keď z titulkov vyplýva, že ústrednou postavou týchto článkov bol žalobca spolu s vtedajším predsedom Najvyššieho kontrolného úradu), konkrétne ich aktívna účasť na tzv. hosťovských poľovačkách. Vzhľadom na to, že ide o verejných činiteľov, ktorých nielen profesionálne aktivity, ale aj súkromný život sa za určitých okolností môžu stať predmetom zvýšeného verejného záujmu (pozri závery k bodu 2), ústavný súd nenachádza žiaden racionálny dôvod, ktorý by mohol spochybníť právny názor, podľa ktorého predmetom pozornosti médií môžu byť aj voľnočasové aktivity súvisiace s poľovníctvom. Ústavný súd považuje poľovníctvo za rozšírené a všeobecne akceptovateľné hobby a v zásade ušľachtilú voľnočasovú aktivitu s hlbokými historickými tradíciami, ktorej neodmysliteľnou súčasťou je aj starostlivosť o lesné revíry a lesnú zver, ako aj jej lov podľa ustanovených pravidiel (opak pytliactva). Zároveň ale nemožno prehliadať, že poľovníctvo a poľovačky majú aj významný sociálny rozmer spočívajúci v styku a kontaktoch ľudí rôznych profesií a tradične išlo a ide aj kontakty verejne známych, resp. verejne činných ľudí, ktoré za určitých okolností môžu vyústiť aj do vzťahov, ktoré by mohli spochybňovať morálnu integritu a nezávislosť verejne činnnej osoby. Preto je celkom pochopiteľné a legitímne, ak je poľovanie, resp. poľovačky predmetom zvedavosti tlače. Ústavný súd sa stotožňuje s argumentáciou sťažovateľky, ktorá v sťažnosti v prospech ochrany slobody prejavu zdôrazňuje, že úlohou tlače je nielen upozorňovať *„na zlyhanie ktorejkoľvek zložky verejnej moci (vrátane súdnej), ale aj odhaľovanie rizík ich fungovania. Reprezentanti súdnej moci sú nepochybne povinní takúto diskusiu o svojej nezávislosti strpieť, aj keď sa týka ich voľnočasových aktivít.“*

V nadväznosti na uvedené ústavný súd zdôrazňuje, že pri posudzovaní obsahu prejavu sťažovateľky treba zohľadňovať aj judikatúru ESLP, ktorý pripúšťa, že v prípadoch, v ktorých je terčom kritiky konkrétny predstaviteľ súdnej moci, sa kritika môže dotýkať tak profesijnej sféry, ako aj súkromného života, aj keď kritika zasahujúca do profesijnej sféry

požíva z hľadiska slobody prejavu vyššiu mieru ochrany, ako v prípadoch, keď ide o kritiku zasahujúcu do súkromného života sudcu (pozri Sabou a Pîrcălab proti Rumunsku, rozsudok ESĽP z 28. 9. 2004, sťažnosť č. 46572/99, bod 39). Navyše kritiku zasahujúcu do profesijnej sféry ESĽP vo svojich ostatných rozhodnutiach vníma veľmi široko. Ide v podstate o kritiku akéhokoľvek konania sudcu či štátneho zástupcu (prokurátora), ktoré môže mať vplyv na výkon jeho funkcie. Môže ísť napr. o kritiku postupu sudcu v súvislosti s dopravnou nehodou (napr. Obukhova proti Rusku, rozsudok ESĽP z 8. 1. 2009, sťažnosť č. 34736/03), v súvislosti so sporným získaním nehnuteľného majetku pre člena rodiny (napr. Sabou a Pîrcălab proti Rumunsku), či o kritiku jeho neštandardných politických väzieb [napr. Rizos a Daska proti Grécku, rozsudok ESĽP z 27. 5. 2004, sťažnosť č. 65545/01 (k tomu pozri KMEC, J. – KOSAŘ, D. – KRATOCHVÍL, J. – BOBEK, M. *Evropská úmluva o lidských právech. Komentář*. Praha: C. H. Beck 2012, s. 1060 – 1061)].

Uvedené východiská bol pri rozhodovaní o veci sťažovateľky povinný zohľadňovať okresný súd aj krajský súd. V čiastočnom rozsudku okresného súdu z 29. februára 2012 sa k otázke predmetu inkriminovaných článkov okrem iného uvádza: „*V predmetnom spore je potrebné podčiarknuť, že kritizovaný nebol... sudca v rámci svojej pracovnej činnosti, ale voľnočasové aktivity sudcu, podávané skresľujúcimi informáciami. Súd má za to, že kritika verejných činiteľov, zvlášť v tak citlivej otázke, ako je nestrannosť a morálka sudcu v jeho súkromných aktivitách obmedzuje slobodu prejavu a to zvlášť ak sa jedná o neúplne a dostatočne neoverené informácie ponúkané verejnosti v mienkotvornom denníku. V danom prípade má súd za to, že miera ochrany osobnosti prevyšuje právo nad slobodou prejavu...*

Aj napriek skutočnosti, že kritiku poskytoval novinár, zásah do osobnostných práv podľa názoru súdu prekročil mieru prípustnosti, nakoľko žalovaný bežnú prax poľovníkov postavil do svetla nemorálneho konania, poukazujúc na nevyvrátiteľný fakt, že predmetná kritika sa netýkala práce žalobcu a jeho rozhodovacej činnosti, ale jeho súkromného života a voľnočasových aktivít.“

Krajský súd v napadnutom rozsudku vo vzťahu k citovaným právnym názorom okresného súdu v reakcii na odvoláciu námietku sťažovateľky uviedol: *„Zjednodušene vyznieva námietka žalovaného, že pocity sudcov, že o ich mimopracovných aktivitách nie je možné písať, sú zjavne nesprávne. Niet totiž žiadneho dôvodu pre to, aby sa bez zjavného dôvodu písalo o voľnočasových aktivitách sudcu, naviac, ak tieto nesúvisia s rozhodovacou činnosťou sudcu. Správny záver je ten, že možno o týchto aktivitách písať v prípade, ak predstavujú verejný záujem, kedy dochádza ku konfliktu a porušeniu etického kódexu sudcov, prípade k takému chovaniu sudcu aj počas mimopracovného času, ktoré môže sponchybníť výkon jeho činnosti, či nezaujatosť.“*

Ústavný súd v kontexte s už uvedenými východiskami zastáva názor, že nemožno súhlasiť s citovanými a rigorózne vyznievajúcimi závermi okresného súdu, ktoré krajský súd v napadnutom rozsudku nespochybnil. V konkrétnych okolnostiach posudzovanej veci voľnočasová aktivita žalobcu (poľovanie ako jeho koníček), ktorý stál na čele súdu (a v súčasnosti opäť stojí), ktorý symbolizuje boj s korupciou, mohla byť predmetom legitímneho záujmu médií a táto skutočnosť sama osebe nemôže byť dôvodom uprednostnenia ochrany súkromia žalobcu pred ochranou slobody prejavu žalovanej (sťažovateľky).

4. KDE boli inkriminované články uverejnené

Užitočným kritériom pri posudzovaní zásahu do slobody prejavu je miesto zaznenia či uverejnenia sporných výrokov. Vo všeobecnosti platí, že čím hromadnejšie sa informácia distribuuje, tým vyššia je ochrana osobnostných práv. Inkriminované články boli uverejnené v denníku SME, ktorý má celoslovenskú pôsobnosť nielen v elektronickej, ale aj v printovej verzii, ktorá má vysoký náklad. V danom prípade je však nutné vnímať kritérium miesta zaznenia sporných výrokov v spojení s kritériom ich autora. Ak je ich autorom novinár, tak jeho privilegované postavenie do určitej miery neutralizuje kritérium miesta ich zaznenia (m. m. IV. ÚS 139/2010).

5. KEDY boli inkriminované články uverejnené

V napadnutom rozsudku krajského súdu sa uvádza, že „V konaní bolo preukázané, že článok bol uverejnený tesne pred voľbou predsedu Špecializovaného trestného súdu, o ktorú funkciu sa uchádzal žalobca Autor článku tvrdil, že o tejto skutočnosti nevedel. Vzhľadom na časovú súvislosť prvostupňový súd na túto skutočnosť neprihliadal a dané tvrdenie neakceptoval.“ (citované z napadnutého rozsudku krajského súdu, pozn.).

Zo zistení ústavného súdu vyplýva, že v denníku SME (elektronická verzia prístupná na www.sme.sk) bol 23. júna 2009 uverejnený článok s názvom „**██████████** pripúšťa, že šéfom Špecializovaného súdu nebude“, súčasťou ktorého boli aj výroky žalobcu týkajúce sa jeho prípadnej účasti vo výberovom konaní na predsedu Špecializovaného trestného súdu. V označenom článku sa okrem iného uvádza: «Sám **██████████** nemá istotu, že po zániku ŠS bude naďalej predsedom Špecializovaného trestného súdu. „Zo zákona funkcia predsedu súdu zrušením súdu zaniká... minister spravodlivosti bude musieť poveriť niektorého zo sudcov bývalého ŠS a nového Špecializovaného trestného súdu vedením súdu až do momentu výberového konania,“ uviedol a dodal, že neexistuje jednotný názor, či jeho funkcia so súdom zaniká. **██████████** si však myslí, že zaniká. Pripúšťa, že o funkciu šéfa Špecializovaného trestného súdu by sa vo výberovom konaní uchádzal. „Pravdepodobne áno, ale nechcel by som predbiehať,“ vyhlásil **██████████**.»

Sťažovateľka v sťažnosti spochybňuje názor krajského súdu, že publikovanie inkriminovaných článkov bolo „načasované“, keď argumentuje, že „Články boli uverejnené v septembri 2009, voľba sa uskutočnila až vo februári 2010 a ministerka rozhodla o výbere predsedu súdu z troch uchádzačov až v júni 2010, t. j. 9 mesiacov po uverejnení článkov.“.

Ústavný súd vo vzťahu k uvedenému podotýka, že výber predsedu Špecializovaného trestného súdu sa uskutočňuje v určitom procese, ktorý zrejme nemožno ohraničiť deviatimi mesiacmi (o to viac, že žalobca už v júni 2009 verejne pripustil, že sa o túto funkciu bude uchádzať), čo spochybňuje argumentáciu sťažovateľky. Ústavný súd ale zároveň považuje za potrebné zdôrazniť, že na ťarchu sťažovateľky nemala byť vyhodnotená ani skutočnosť, že inkriminované články boli publikované v čase, ktorý bezprostredne predchádzal výberu predsedu Špecializovaného trestného súdu, keďže ide o vec legitímneho verejného záujmu,

prícom predmetom tohto zvýšeného verejného záujmu môžu byť oprávnené všetky osoby, ktoré o túto funkciu prejavili záujem (zvlášť ak to urobili verejne), teda aj žalobca.

6. AKO boli informácie v inkriminovaných článkoch formulované

Európsky súd pre ľudské práva pri posudzovaní limitov slobody prejavu starostlivo rozlišuje medzi faktami a hodnotiacimi úsudkami. Existenciu faktov možno preukázať, zatiaľ čo otázka pravdivosti hodnotiacich úsudkov nepripúšťa dôkazy (Feldek v. Slovenská republika, rozsudok z 12. 7. 2001). Aj keď hodnotiaci úsudok vzhľadom na svoj subjektívny charakter vylučuje dôkaz pravdy, musí vychádzať z dostatočného faktického základu (Jerusalem v. Rakúsko, rozsudok z 27. 2. 2001). Z uvedeného vyplýva, že ak v konkrétnom prípade sú z hľadiska ústavnej akceptovateľnosti posudzované hodnotiace úsudky, tak je ochrana výrokov takéhoto charakteru z hľadiska slobody prejavu s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu intenzívnejšia ako v prípade uverejnenia faktov (skutkových tvrdení), ktoré sa môžu ukázať neskôr ako nepravdivé. Tento prístup ESLP k posudzovaniu právnych sporov, ktorých predmetom je konflikt medzi slobodou prejavu a právom na ochranu súkromia, konštantne uplatňuje vo svojej judikatúre aj ústavný súd (napr. II. ÚS 152/08, II. ÚS 326/09, II. ÚS 340/09, IV. ÚS 362/09, IV. ÚS 302/2010), a preto ho považuje za potrebné uplatniť aj vo veci sťažovateľky.

Klasifikácia prejavu ako faktu alebo hodnotiaceho úsudku je vecou posúdenia príslušných orgánov, predovšetkým všeobecných súdov (Prager and Oberschlick, už citovaný rozsudok, bod 36). Všeobecne aplikovateľné kritérium na klasifikáciu výrokov na fakty a hodnotiace úsudky neexistuje, avšak vo veci Andreescu proti Rumunsku (rozsudok ESLP z 8. 6. 2010, body 94 — 96) ESLP konštatoval, že svoju úlohu zohrávajú aj okolnosti, že pôvodca výroku neprezentuje určité skutočnosti ako istoty, ale vyjadruje len pochybnosti či podozrenie, a že jeho snahou je v dobrej viere informovať verejnosť o veci všeobecného záujmu (m. m. IV. ÚS 472/2012). Ústavný súd vo veci sp. zn. PL. ÚS 12/09 uviedol, že skutkové tvrdenia sú také vyjadrenia, ktoré možno podrobiť testu pravdivosti (obdobne český ústavný súd vo veci I. ÚS 453/03, alebo Spolkový ústavný súd SRN vo veci BVerfG 90, 241, 247). Hodnotiace úsudky sú potom všetky ostatné tvrdenia. Ak nie je možné skutkové tvrdenia oddeliť od hodnotiacich úsudkov, je potrebné na nich nazerať

ako na hodnotiace úsudky, keďže tie poskytujú širšiu mieru ochrany slobody prejavu (BVerfG 85, 1 15 ff. BVerfG 90, 1, 15).

S prihliadnutím na citovanú judikatúru ústavný súd konštatuje, že v posudzovanej veci informácie obsiahnuté v inkriminovaných článkoch označených titulkami (nadpismi) „Šéf zrušeného Špeciálneho súdu lovil zadarmo“ a „██████████ zakázal o sebe písať“ krajský súd vyhodnotil ako „nesporné fakty, nie... hodnotiace úsudky“. Ústavný súd považuje tento záver krajského súdu za akceptovateľný len vo vzťahu k titulkom inkriminovaných článkov a čiastočne aj k niektorým ďalším informáciám, ktoré v nich boli obsiahnuté. Ak sa ale titulky skonfrontujú s celým obsahom inkriminovaných článkov, ktorých predmetom je najmä polemika o potenciálnom vplyve hosťovských poľovačiek na nezávislosť verejných činiteľov, tak citovaný právny záver zďaleka nie je jednoznačný a možno ho úspešne spochybňovať.

Ústavný súd pripomína, že už vo veci sp. zn. II. ÚS 340/09 k otázke vzťahu medzi titulkom a obsahom článku okrem iného uviedol, že účelom titulku článku uverejneného v printových médiách je upútať a zaujať čitateľa tak, aby si článok prečítal a až na tomto základe si osvojil tlačou ponúkané informácie a urobil si o nich vlastný úsudok. Preto treba aj v konaní o ochrane osobnosti vo všeobecnosti akceptovať a tolerovať, že sa v titulku objavujú expresívnejšie, provokujúce či zveličujúce vyjadrovacie prostriedky. Ústavný súd zároveň v označenej veci zdôraznil, že všeobecný súd rozhodujúci v konaní o ochrane osobnosti musí zohľadniť organickú väzbu medzi titulkom určitého článku a jeho vecným obsahom. Pri „izolovanom“ posudzovaní by totiž väčšinu titulkov uverejňovaných v tlači bolo potrebné kvalifikovať ako skutkové tvrdenia, hoci skutočným zámerom ich autorov je len prostredníctvom titulkov upútať pozornosť čitateľov na článok, ktorý poskytuje informácie vo forme hodnotiacich úsudkov. Zároveň platí, že bez dostatočného zohľadnenia organickej väzby medzi titulkom určitého článku a jeho vecným obsahom spravidla nemožno dôjsť hodnoverne k záveru, či v ňom obsiahnuté tvrdenie je pravdivé alebo naopak, nepravdivé.

Ústavný súd konštatuje, že neexistuje žiadny dôvod na to, aby právne názory vyslovené vo veci sp. zn. II. ÚS 340/09 neboli aplikovateľné na vec sťažovateľky, t. j. skutočnosť, že inkriminované články boli označené titulkami „Šéf zrušeného Špeciálneho súdu lovil zadarmo“ a „████████ zakázal o sebe písať“, nemôže byť bez ďalšieho vyhodnotená na ťarchu sťažovateľky a zakladať dôvody na obmedzenie jej slobody prejavu. Zároveň ale ústavný súd nespochybňuje, že uvedené titulky vyznievajúce ako fakty mohol okresný súd aj krajský súd podrobiť testu pravdivosti, ako aj ďalšie tvrdenia či výroky obsiahnuté v inkriminovaných článkoch, napr. „████████ aj █████████ lovili bez platenia v revíre █████████, ktorý má prenajatý poľovné združenie podnikateľa a regionálneho politika Slobodného fóra █████████.. █████████ len za osem mesiacov minulého roka strelil tri jelene, tri daniely, jedného muflóna a srna. Ak by za poľovačku platil, podľa cenníka štátnych lesov by ho to mohlo stáť okolo šesťtisíc eur. V revíri █████████ strelil ďalších šesť srncov atď...“.

Sťažovateľka vo svojich námietkach formulovaných v sťažnosti tvrdí, že krajský súd sa v napadnutom rozsudku nedostatočným spôsobom vysporiadal s otázkou pravdivosti výrokov „████████ lovil zadarmo“ a „████████ zakázal o sebe písať“, pričom tiež spochybňuje váhu, ktorú pripísal krajský súd nesprávnemu označeniu poľovníckeho združenia, v ktorom mal žalobca loviť.

V napadnutom rozsudku krajský súd vo vzťahu k prvému z citovaných výrokov („████████ lovil zadarmo“) okrem iného uvádza:

„Odvolací súd konštatuje, že výpovedná hodnota inak pravdivého tvrdenia (že lovil... zadarmo) s ohľadom na celý kontext článku, je značne skreslená, deformovaná, a to formou podania, zvýraznením určitých skutočností v spojení so súvislosťami či okolnosťami, ktoré vyvolávajú skresľujúcu pravdu, a to až do takej miery, že s hodnotením inak pravdivého tvrdenia môže čitateľ dospieť k nepravde, ktorá môže zasiahnuť do práv iných. Aj keď článok kritizoval bezpoplatkový lov v lesoch, danú problematiku zvýraznil so zameraním na osobu žalobcu, v súvislosti s ktorou posunul čitateľovi aj polemiku ohľadom možnej zaujatosti daného sudcu.“. Na inom mieste krajský súd v napadnutom rozsudku, odvolávajúc sa na závery vyjadrené v čiastočnom rozsudku okresného súdu, uvádza:

„... Pokiaľ išlo o polemiku, že v prípade poľovačiek nešlo o dar ani o bezdôvodné obohatenie, z rozhodnutia nepochybne vyplýva, že okresný súd sa vysporiadal s danou skutočnosťou, keď mal za preukázané, že žalobcovi nebol poskytnutý žiadny dar, ani sa nijak neobohatil, nakoľko poľovačku realizoval v rámci výkonu poľovníctva, konal v súlade so zákonom, navyiac, sám poskytol protiplnenie poskytnutím bažantej zveri...“

Sťažovateľka, obhajujúc prvý zo sporných výrokov, tvrdí, že v článkoch „... je jednoznačne uvedené, že v skutočnosti mal žalobca za lov poskytnúť protihodnotu (barter) vo forme lovu bažantov. A teda nešlo výslovne o dar v pravom zmysle slova (t.j. bezodplatné plnenie)“. Konfrontujúc túto obranu sťažovateľky s obsahom inkriminovaných článkov možno poukázať na tú ich časť, v ktorej sa uvádza: «[REDACTED] v hosťovských poľovačkách nevidí problém. Hovorí, že so sudcom sú priatelia. „Máme dobrý vzťah. Ja ho nepotrebujem na nič, on má bažantnicu, tak sa vymeníme. Idem tam ja s priateľmi. My si to vykompenzujeme“, opisuje barterový systém poľovačiek.»

Z citovaného vyplýva, že sám krajský súd pripustil pravdivosť tvrdenia (že žalobca lovil zadarmo), ale napriek tomu tento výrok vyhodnotil zjavne v neprospech sťažovateľky, poukazujúc na formu, akou sťažovateľka informácie o bezplatnom love podala. Ústavný súd síce zastáva názor, že záver o tom, že v danom prípade „nešlo výslovne o dar, v pravom zmysle slova“ (ale barter), z inkriminovaného článku nevyznieva tak jednoznačne, ako tvrdí sťažovateľka v sťažnosti, ale napriek tomu záver krajského súdu (a predtým tiež okresného súdu) o tom, že ide o nepravdivý výrok, považuje za neprimerane tvrdý.

V súvislosti s posudzovaním informácií obsiahnutých v inkriminovaných článkoch nemožno zabúdať, že novinár, ktorý ich publikoval v denníku SME ([REDACTED]), preukázateľne dal možnosť žalobcovi vyjadriť sa k skutočnostiam, ktoré sa mali objaviť v týchto článkoch, čo žalobca a ani vo veci sťažovateľky konajúce súdy nespochybňujú. Ústavný súd v tejto súvislosti nespochybňuje, že žalobca formálne v zmysle § 34 ods. 7 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sudcoch“) mal a má právo „... na primerané utajenie údajov o jeho osobe a jeho rodine“, v okolnostiach posudzovanej

veci sa však uplatnenie tohto oprávnenia zo strany žalobcu javí účelové (minimálne na prvý pohľad) v záujme vyhnúť sa nepríjemným informáciám o svojej osobe. Žalobcovi bola reálne poskytnutá možnosť podať vysvetlenie k otázkam, ktoré sa stali predmetom inkriminovaných článkov a pozitívne (vo svoj prospech) ovplyvniť ich obsah. Ústavný súd zastáva názor, že žalobca uplatnil oprávnenie vyplývajúce mu zo zákona o sudcoch nad rámec účelu sledovaného zákonom. Za týchto okolností podľa názoru ústavného súdu okresný súd aj krajský súd mali preskúmať, či žalobca mal akceptovateľné dôvody na uplatnenie oprávnenia vyplývajúceho mu z § 34 ods. 7 zákona o sudcoch, a až na tomto základe formulovať k tomu závery. Podľa názoru ústavného súdu však v každom prípade skutočnosť, že žalobca uplatnil svoje právo vyplývajúce mu zo zákona o sudcoch, nemôže byť vyhodnotené na ťarchu sťažovateľky.

V kontexte s už uvedeným sa zreteľne javí ako formalistický záver krajského súdu vo vzťahu k druhému zo sporných výrokov („**██████████** zakázal o sebe písať“), vo vzťahu ku ktorému sa v napadnutom rozsudku uvádza:

„Odvolací súd stručne poukazuje na to, že daný výrok je nepravdivý, pretože žalobca o sebe nezakázal písať, využil svoje zákonné právo dané mu ust. § 34 ods. 7 a 8 zák. č. 385/2000 Z. z. a musel prihliadnuť aj na odporúčenia v súvislosti s bezpečnostnými opatreniami, ktoré musí dodržiavať ako sudca Špecializovaného trestného súdu. ... Uvedená informácia poskytuje čitateľovi dojem, že žalobca direktívne prikázal, ako sa má novinár chovať, čo nemá písať, pričom je podstatný rozdiel v tom, či niečo zakázal alebo nedal súhlas, na ktorý bol oprávnený v zmysle zákona, či realizoval svoje právo alebo obmedzil právo žalovaného...“.

Sťažovateľka nesúhlas s citovaným záverom krajského súdu v sťažnosti zakladá na argumentácii, podľa ktorej «V texte článku „**██████████** zakázal o sebe písať“ bola odcitovaná relevantná pasáž jeho emailu, teda verejnosť sa dozvedela, že žalobca mimo iného napísal, že nedáva súhlas na zverejnenie svojej identity. Nadpis článku tak v žiadnom prípade nebol zavádzajúci a nepravdivý, naopak, čitateľom sa v článku sprostredkovala komunikácia novinára so žalobcom a sám si mohol vytvoriť názor, či žalobca „zakázal o sebe písať“, alebo „neudelil súhlas o sebe písať“.».

Ústavný súd považuje za potrebné argumentáciu krajského súdu a sťažovateľky konfrontovať s príslušnou časťou článku označeného titulkom „**████████** zakázal o sebe písať“, v ktorom sa uvádza: «... Sudca **████████████████████** hovoril o hosťovských poľovačkách v súkromnom revíri svojho priateľa **████████████████████** najprv otvorene. Džentlemanská dohoda pre interview znela tak, že sa o téme porozprávame, potom nadiktujeme otázky a sudca odpovie. Otázky si zapísal, no dohoda nasledujúci deň padla. „Vzhľadom na vykonávané bezpečnostné opatrenia voči mojej osobe ako osobe chránenej, nebudem poskytovať verejnosti žiadne vyjadrenia týkajúce sa súkromného života môjho a mojich rodinných príslušníkov,“ odpísal v odpovedi. Zároveň s odkazom na zákon o sudcoch a prísediacich napísal, že nedáva súhlas na zverejnenie svojej identity.»

Vychádzajúc z citovaného, s odkazom na už vyslovené právne názory o vzťahu titulku a obsahu článku (formulované v širšom rozsahu vo veci II. ÚS 340/09), ako aj na všeobecne akceptované oprávnenie novinárov používať expresívnejšie výroky, sa ústavný súd nemôže stotožniť so záverom krajského súdu, ktorý kvalifikoval výrok „**████████** zakázal o sebe písať“ zjavne ako nepravdivý. Naopak, ústavný súd súhlasí s obranou sťažovateľky a konštatuje, že použitie tohto výrazového prostriedku nemalo byť pripísané na jej ťarchu.

Z čiastočného rozsudku okresného súdu, ako aj napadnutého rozsudku krajského súdu možno vyvodiť, že najmä okresný súd, ale aj krajský súd pripísali v neprospech sťažovateľky vysokú váhu výroku „**████████** aj **████████** lovili bez platenia v revíre **████████████████████**, ktorý má prenajatý poľovné združenie podnikateľa a regionálneho politika Slobodného fóra **████████████████████**“, o ktorom bolo v priebehu dokazovania objektívne zistené, že je nepresný.

Sťažovateľka k tomuto výroku vo svojich námietkach obsiahnutých v sťažnosti uviedla: «Odvolací súd vytkol viacero nepresností a novinárskych skratiek v článkoch, keď revír **████████████████████** označil autor článkov ako „revír, ktorý má od štátu prenajatý regionálny politik Slobodného fóra **████████████████████**“ (napr. na str. 23, odsek 3, a 25 ods. 2

druhostupňového rozsudku). V článku „Šéfoval súdu strieľal zadarmo“, sa pritom uvádza, že žalobca lovil v revíre [REDAKOVANÉ], ktorý má prenajatý poľovné združenie podnikateľa a regionálneho politika Slobodného fóra [REDAKOVANÉ]“. Z textu článkov tak je zrejmé, že nejde o revír v nájme [REDAKOVANÉ], ale združenia, ktorého je členom. Z dôvodu postavenia [REDAKOVANÉ] v Poľovníckom spolku [REDAKOVANÉ] išlo o prípustné zjednodušenie a nie o nepravdivé tvrdenie, ktoré by mohlo akokoľvek zasiahnuť do osobnostných práv žalobcu.»

K námietke týkajúcej sa nesprávneho označenia poľovníckeho združenia krajský súd v napadnutom rozsudku predovšetkým uviedol, že „odvolací súd sa stotožňuje s tvrdením, že je možné použiť prípustnú novinársku skratku, keď revír [REDAKOVANÉ] má prenajatý politik [REDAKOVANÉ]. Súd akceptuje tvrdenie žalobcu, že pre čitateľa ide o diametrálne odlišnú výpovednú hodnotu, ak je uvedené, že lovil v súkromnom revíri regionálneho politika Slobodného fóra [REDAKOVANÉ] od tvrdenia, že lovil v revíri Poľovníckeho spolku [REDAKOVANÉ].

Odvolací súd je toho názoru, že takéto zjednodušenie u priemerného čitateľa nepochybne navodzuje dojem vzťahu sudcu a politika, ktorý v danom prípade nie je namieste. V konaní bolo preukázané, že žalobca sa z [REDAKOVANÉ] poznajú dlhé roky a sú priatelia...“.

Hodnotiac argumentáciu sťažovateľky a krajského súdu, ústavný súd zastáva názor, že výrazové prostriedky použité v inkriminovanom článku aj vzhľadom na skutočnosť, že žalobca nepochybnil tvrdenie o priateľstve s [REDAKOVANÉ], možno považovať za akceptovateľné zjednodušenie, ktorým novinár disponuje pri ochrane slobody jeho prejavu, a nepresnosti, ktorej sa dopustil, nemožno venovať takú váhu, ako to vplýva z čiastočného rozsudku okresného súdu, ako aj napadnutého rozsudku krajského súdu.

Nad rámec polemiky, ktorú vedie sťažovateľka prostredníctvom námietok obsiahnutých v jej sťažnosti so závermi krajského súdu vyjadrenými s napadnutom rozsudku, ústavný súd považuje za potrebné uviesť, že hodnovernosť záverov krajského súdu (ako aj okresného súdu) by bola nepomerne vyššia, ak by venoval vyššiu pozornosť

overeniu pravdivosti a najmä následnému dôkladnému vyhodnoteniu aj takých výrokov obsiahnutých v inkriminovaných článkoch, ktorých výpovedná hodnota by mohla svedčiť v neprospech žalobcu, resp. by mohla reálne vyvolať určité pochybnosti o jeho nezávislosti. U „priemerného čitateľa“ (s týmto pojmom operuje krajský súd) napr. informácia o tom, že „**██████████** len za osem mesiacov minulého roka strelil tri jelene, tri daniele, jedného muflóna a srna. Ak by za poľovačku platil, podľa cenníka štátnych lesov by ho to mohlo stáť okolo šesťtisíc eur. V revíri **██████████** strelil ďalších šesť srncov“, zrejme okamžite vzbudí dojem, že ide o neprimerané množstvo zveri, a vyvolá podozrenie, že sa za takým množstvom ulovenej zveri v host'ovskom poľovnom revíri môže skrývať niečo nekalé. Ani ústavný súd nepovažuje také množstvo zveri, ako je uvedené v inkriminovanom článku, ktoré malo byť ulovené len jedným členom poľovníckeho združenia v priebehu jednej poľovníckej sezóny (žalobcom) v rámci host'ovských poľovačiek uskutočňovaných na základe barterovej dohody uzatvorenej medzi dvoma poľovníckymi združeniami, za celkom obvyklé. Na tomto názore nič nemení skutočnosť (skôr naopak), že podľa čiastočného rozsudku okresného súdu (s. 5) mala medzi dotknutými poľovníckymi združeniami existovať dohoda o tom, že „*Reciprocita v podobe lovu vysokej zveri mala byť vykonaná výlučne žalobcom, ktorý sám ulovil zver v hodnote 6 000 Eur, t. j. 60 % ceny ulovenej bažantej zveri.*“.

Sumarizujúc svoje predbežné závery, ústavný súd konštatuje, že krajský súd v napadnutom rozsudku uprednostnil ochranu súkromia žalobcu pred slobodou prejavu sťažovateľky, pričom však

- nezohľadnil, resp. nedostatočne zohľadnil privilegované postavenie sťažovateľky pri ochrane slobody jej prejavu ako vydavateľky denníka SME, v ktorom boli inkriminované články publikované, s poukazom na podľa názoru ústavného súdu neprijateľný argument, že inkriminované články sa dotýkali súkromnej sféry žalobcu,

- krajský súd z hľadiska ochrany súkromia žalobcu ako sudcu Špecializovaného trestného súdu vôbec nezohľadnil skutočnosť, že žalobca disponuje nižšou mierou ochrany svojho súkromia ako ostatní sudcovia tohto súdu, keďže v nedávnej minulosti zastával funkciu predsedu Špeciálneho súdu a v čase publikovania inkriminovaných článkov aj verejne pripustil, že sa bude uchádzať o funkciu predsedu Špecializovaného trestného súdu, ktorý symbolizuje boj s korupciou,

- neprimerane obhajoval ochranu práva súkromia žalobcu poukazom na to, že inkriminované články sa dotýkali jeho voľnočasových aktivít, hoci podľa judikatúry EŠLP a tiež názoru ústavného súdu aj súkromná sféra sudcov môže byť predmetom kritiky médií a v konkrétnych okolnostiach posudzovanej veci sa inkriminované články navyše dotýkali sféry, ktorá sa oprávnene stala predmetom verejného záujmu (účasť verejných činiteľov na hosťovských poľovačkách),

- rigorózný záver krajského súdu o tom, že v inkriminovaných článkoch boli publikované informácie v podobe faktov, ktoré boli nepravdivé, nie je presvedčivý, a to jednak z hľadiska nedostatočného zohľadnenia väzby medzi titulkom a obsahom inkriminovaných článkov (najmä vo vzťahu k výroku „**████████** lovil zadarmo“), ako aj z dôvodu neprimeraného formalizmu pri vyhodnocovaní inkriminovaných výrokov (najmä vo vzťahu k výroku „**████████** zakázal o sebe písať“).

Sťažovateľka namieta porušenie svojho základného práva na slobodu prejavu napadnutým rozsudkom krajského súdu v spojení s porušením jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Bez toho, aby ústavný súd osobitne pripomínal svoju ustálenú judikatúru k čl. 46 ods. 1 ústavy (časť z nej je citovaná v časti II.1 tohto nálezu), považuje za potrebné na tomto mieste zdôrazniť, že základné právo na súdnu ochranu zaručuje každému nielen právo na prístup k súdu, ale aj určitú kvalitu súdneho konania pred nezávislým a nestranným súdom, ktorá zahŕňa aj primeranú kvalitu súdneho rozhodnutia (m. m. IV. ÚS 233/04), t. j. účastník konania má okrem iného právo na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktorým mu súd poskytne jasné a zrozumiteľné odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (napr. m. m. III. ÚS 25/06). Podľa názoru ústavného súdu napadnutý rozsudok krajského súdu uvedené kvalitatívne požiadavky v kontexte s už vyslovenými závermi nespĺňa.

Zohľadňujúc uvedené skutočnosti, ústavný súd dospel k záveru, že krajský súd v napadnutom rozsudku ústavne neakceptovateľným spôsobom uprednostnil ochranu práv na súkromie žalobcu pred ochranou slobody prejavu sťažovateľky, a preto rozhodol, že napadnutým rozsudkom krajského súdu došlo k porušeniu jej základného práva

na slobodu prejavu podľa čl. 26 ods. 1 a 2 ústavy v spojení s porušením základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (bod 1 výroku tohto nálezu).

III.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie...

Podľa § 56 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší.

Podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

Podľa § 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah zruší a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom ústavného súdu.

Vzhľadom na skutočnosť, že ústavný súd rozhodol o tom, že napadnutým rozsudkom krajského súdu boli porušené základné práva sťažovateľky podľa čl. 26 ods. 1 a 2 v spojení s čl. 46 ods. 1 ústavy, rozhodol zároveň aj o zrušení rozsudku krajského súdu sp. zn. 15 Co 144/2012 z 27. marca 2013 a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie (bod 2 výroku tohto nálezu). Krajský súd bude po vrátení veci na ďalšie konanie viazaný právnymi názormi ústavného súdu vyjadrenými predovšetkým v II. časti tohto nálezu.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie. Rovnako tak podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadost'učinenie.

Sťažovateľka požadovala priznanie primeraného finančného zadost'učinenia v sume 10 000 € z dôvodov citovaných v časti I tohto nálezu.

Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04). Priznanie primeraného finančného zadost'učinenia prichádza do úvahy predovšetkým v tých prípadoch, keď porušenie základného práva alebo slobody nie je už možné napraviť, a to napríklad zrušením protiústavného rozhodnutia či opatrenia, prípadne uvedením do pôvodného stavu (napr. I. ÚS 15/02, I. ÚS 139/02).

V posudzovanom prípade možno porušenie označených základných práv sťažovateľky podľa názoru ústavného súdu kompenzovať zrušením napadnutého rozsudku krajského súdu a vrátením veci na ďalšie konanie len čiastočne, keďže k neprípustnému zásahu do jej slobody prejavu už došlo. Krajský súd totiž napadnutým rozsudkom potvrdil povinnosť uloženú sťažovateľke čiastočným rozsudkom okresného súdu z 29. februára 2012 uverejniť ospravedlnenie žalobcovi za výroky obsiahnuté v inkriminovaných článkoch, pričom toto ospravedlnenie už bolo v denníku SME podľa príkazu okresného súdu v spojení s napadnutým rozsudkom krajského súdu uverejnené. Z uvedených dôvodov ústavný súd dospel k záveru, že je potrebné sťažovateľke priznať aj finančné zadost'učinenie v sume 3 000 €, ktoré je podľa názoru ústavného súdu primerané konkrétnym okolnostiam posudzovanej veci (bod 3 výroku tohto nálezu).

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Vzhľadom na okolnosti posudzovanej veci ústavný súd priznal sťažovateľke úhradu trov konania za jej právne zastupovanie v konaní pred ústavným súdom spoločnosťou DEDÁK & Partners a Advokátskou kanceláriou Tomáš Kamenec, s. r. o.

Pri výpočte trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v súvislosti s jej právnym zastupovaním v konaní pred ústavným súdom, ústavný súd vychádzal z § 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c), § 16 ods. 3 a § 18 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov a zo základných sadziieb za úkony právnej služby uskutočnené v roku 2014 (134 €, pri ktorých sa odmena zvyšuje o režijný paušál v sume 8,04 €). Úhradu trov konania ústavný súd sťažovateľke priznal za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2014 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti ústavnému súdu) v sume po 134 € zvýšenú o režijný paušál po 8,04 €. Trovy konania tak po zvýšení o 20 % DPH (právni zástupcovia sťažovateľky sú platcami DPH) predstavujú celkovú sumu 340,80 €, ktorú je krajský súd povinný vyplatiť na účty oboch právnych zástupcov sťažovateľky v sume po 170,40 € do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (bod 4 výroku tohto nálezu).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. novembra 2015